

BORCULO 1897-1985

1901

1927

Datum	Onderwerp	Melk mln. kg	M.geld 100 kg.	Boter kg.	Kosten 100 kg.
1880-10-30	Lezing Wouter Sluis				
1891 / 1892	Knipsels over verkoop boterfabriek – met smelkkuip				
1892-12-03	Knipsels Lezing v. W. Claterbos				
1897-04-05	Knipseltje over plan boterfabriek				
1898	Uit 1903-03-25	1,950			
1900					
1903-03-25	Verslag ledenvergadering – gegevens 1902	4,915	f3,76 ⁵		
1904-04-06	Verslag ledenvergadering – gegevens 1903 – lev. 536	4,967	f3,47 ⁵	f1,17 ⁵	
1906		5,647	f3,76		
1908-04-01	Verslag ledenvergadering – gegevens 1907	5,898	f3,71	f1,26 ⁵	
1910					
1910-04-06	Verslag ledenvergadering – gegevens 1909	6,075	f3,93		
1911-04-05	Verslag ledenvergadering – gegevens 1910	6,239	f3,91	f1,37 ⁵	-
1914			f4,06 ⁵		
1916-03-31	Verslag ledenvergadering – gegevens 1915	7,692	f5,03	f1,75	-
1917		6,038	f7,47	f2,47 ⁵	f0,58 ^{9*}
1919-04-04	Knipsel: gegevens uit Jaarverslag 1918	4,909	f9,32	f3,06 ⁵	f0,70 ^{4*}
1919		4,892	-	f3,25	-
1920					
1921-03-25	Kort verslag ledenvergadering – gegevens 1920	5,697	f8,79	f2,94	-
1925					
1926-03-05	Verslag ledenvergadering				
1927-04-01	Knipsel: kort verslag – met gegevens 1926	8,852	f6,45	-	-
1927-08-23	DGB. Opening nieuwe fabriek „De Eendracht”				
1927-08-20	Off. Orgaan Opening nieuwe fabriek „De Eendracht”				
1928-03-23	Verslag ledenvergadering – gegevens 1927	8,592	f6,28	f2,02	-
1929-03-15	Verslag ledenvergadering – gegevens 1928				
1930					
1930-04-04	Verslag ledenvergadering				

1 Tot heden – 2013 – nog wel weifabriek. (ZHN.)

1932-03-23	Verslag ledenvergadering				
1933-03-15	Verslag ledenvergadering				
1936-02-19	Knipsel: Kort verslag ledenvergadering				
1936-04-29	Verslag buitengewone vergadering				
1936-06-03	Verslag ledenvergadering				
1937-11-17					
1939-11-29	Verslag ledenvergadering				
1943-05-07	Knipsel: Melk er bij door opheffen <i>Bosheurne</i> (Laren)				

* alleen melktransport

1880

De Graafschap Bode 1880-10-30

Lezing Wouter Sluis over zuivelbereiding

BORCULO, 15 Oct. In de heden gehouden vergadering der afd. Zutphen van de *Geldersche Maatschappij van Landbouw* trad de heer W. Sluis van de Beemster als spreker op, voorzien ~ van de nodige werktuigen om practisch onderricht te geven niet alleen in de boterbereiding, maar ook in het kaasmaken.

Een vrij talrijke schare, meerendeels landbouwers en landbouwersvrouwen en dienstboden, woonde de vergadering bij. Het boterkarnen met de Holstijnsche karn, uit room van melk van den vorigen dag, afgekoeld met water (ijs had men niet kunnen bekomen), gelukte uitstekend. Het gebruik van den thermometer, dat, dankzij vroegere voordrachten, hier niet vreemd meer is, zal, na hetgeen men thans gezien heeft, stellig toenemen; zoo ook het afroomen naar de Schwartsche methode.

Bezoek van de boerderij van H. J Voortman in Haarlo, waar in het klein de eerste inrichting in deze streek voor het behandelen der melk naar die methode is, gaf den heer S. aanleiding tot menigen practischen wenk, onder anderen over de noodzakelijkheid om de boter tot het vriespunt af te koelen alvorens ze te kneden; over het kneden zelf, dat niet te sterk en liefst met een kneder moet gebeuren; over de voordeelen van zoet of nagenoeg zoet karnen voor de kalveren en varkens die de karnemelk krijgen; over de doelmatigste inrichting der koelbakken (houten met dubbele wanden, waar tusschen zaagsel en die van binnen met zink bekleed zijn, verdienen, omdat zij 25 pCt. besparing van ijs geven, de voorkeur boven steenen); over het eenvoudige om bewaarplaatsen van ijs te maken (houten loods, met dubbele wanden gevuld met turf of stroo en zolder evenzoo bedekt) enz. enz.

Ook buiten zijn eigenlijk onderwerp gaf de heer S. verscheiden nuttige opmerkingen. B.v. dat het voor de gezondheid en den groei der varkens, jongen vooral, goed is, ieder varken 3 maal daags een eetlepel vol ongebluschte kalk over het eten te doen; dat besmetting van het weiland met beenderenmeel tot verdrijven van in deze streek veel voorkomende witte madeliefjes zeer nuttig is; dat het vervangen van de knollencultuur door kunstweiden, zaaien van klaver, saradella enz. aanbeveling verdient, omdat knollen zoo nadeelig werken op de boterkwaliteit enz.

De verklaring van de heer S., toen hij in tegenwoordigheid zijner hoorders gemaakte kaas vertoonde, dat de melk hier evenzeer geschikt is voor kaasmaken als in de Beemster, zal niet nalaten ook op dit deel der zuivelbereiding de aandacht der Graafschapsche landbouwers te vestigen. Jammer dat zulke leerzame vergaderingen niet menigvuldiger kunnen gehouden worden. De voorzitter van de afd. der G. M. v. L., de heer D. A. F. H. baron van Heeckeren, afwezig zijnde, werd door den voorzitter der onderafdeeling Borculo, Eibergen, Neede, Ruurlo, den heer H. P. Tjeenk Willink, bij het einde der voordracht den heer Sluis dank toegebracht voor den leerzamen en aangename middag den leden verschaft.

Leeuwarder Courant 1891-07-24

Notaris VERBEEK te Neede zal, op nader te bepalen dag, in het Hôtel Wijers te Borculo,

verkoopen:

De BORCULOSCHE BOTERFABRIEK, vóór eenige jaren nieuw gebouwd, met Machine, Ketel, Karn, Smeltkuip, Wals en Filter; een en ander uit de Fabriek van Gebrs. Stork & Co. te Hengelo (O.)

Inmiddels uit de hand **TE KOOP.**

Leeuwarder Courant 1892-01-06

Notaris VERBEEK te Neede zal Maandagen 11 en 25 Januari 1892, telkens voorm. 11 uur, in het Hôtel Wijers te Borculo, veilen en verkoopen:

De Borculosche Boterfabriek,

voor eenige jaren nieuw gebouwd, zeer gunstig gelegen in *Borculo*, aan de Berkel, in een Veerijke streek en aan Spoor en Tram, met Machine, Ketel, Karn, Smeltkuip, Wals, Filter en verdere aanwezige Gereedschappen, een en ander uit de Fabriek van Gebrs. Stork & Co. te Hengelo (O.)

Te veilen in perceelen en massa.

De Graafschap bode 1892-01-02

Notaris VERBEEK

te Neede,

zal Maandagen 11 en 25 Januari 1892, telkens voorm. 11 uur, in het Hôtel Wijers te Borculo,

VEILEN en VERKOOPEN:

De Borculosche

BOTERFABRIEK,

voor eenige jaren nieuw gebouwd, zeer gunstig gelegen in BORCULO aan de Berkel, in eene veerijke streek en aan spoor en tram; met Machine, Ketel, Karn, Smeltkuip, Wals, Filter en verdere aanwezige gereedschappen, een en ander uit de fabriek van Gebr. Stork & Co. te Hengelo (O.)

Te veilen in perceelen en massa.

De Graafschap bode 1892-01-20

Notaris VERBEEK

te NEEDE,

zal Maandag 25 Januari a.s. voorm. 11 uur, in het Hôtel Wijers te Borculo, bij toeslag verkoopen:

De Borculosche

BOTERFABRIEK,

in vorige couranten breeder omschreven, ingezet als volgt:

1. Het Gebouw met Ondergrond en Erf, op f 1051.
2. De Ondergrond met Erf, groot 631 M² op f 305.
3. Het Gebouw voor afbraak met de Pomp, op f 560.

De Generale massa, bestaande in Gebouw met Ondergrond en Erf, de Machinerieën, het Drijfwerk en verdere inventaris, op f 1551.

N.B. De Machinerieën, het Drijfwerk en verdere inventaris zullen ook afzonderlijk worden geveild.

30-01-1892, Dag

BORKELOO.

— Maandag is bij finalen verkoop de Borculosche boterfabriek voor f 2186 toegewezen aan B. Meilink. Zeer waarschijnlijk zal er nu eene andere bestemming aan worden gegeven, maar welke kan nog niet met zekerheid gezegd worden.

Leeuwarder Courant 1892-01-18

Notaris VERBEEK te Neede zal Maandag 25 Januari a.s., voorm. 11 uur, in het Hôtel Wijers te Borculo, bij toeslag verkoopen:

De Borculosche Boterfabriek,

in vorige Couranten breeder omschreven, ingezet als volgt:

1. Het GEBOUW met Ondergrond en Erf op f 1051.
2. De ONDERGROND met Erf, groot 631 M², op f 305.
3. Het GEBOUW voor afbraak, met de Pomp, op f 560.

De GENERALE MASSA, bestaande in: Gebouw met Ondergrond en Erf, de Machinerieën, het Drijfwerk en verdere Inventaris, op f 1551.

N.B. De Machinerieën, het Drijfwerk en verdere Inventaris zullen ook afzonderlijk worden geveild.

De Graafschap Bode 1892-12-03

BORKELOO.

— Dinsdagavond hield de heer v. Weydom Claterbos in het Hôtel Wijers eene lezing over **boterbereiding**. Na over de melk en het melken gesproken te hebben, behandelde de heer C. op zeer duidelijke manier o.a. de volgende vragen:

a. Waar en hoe moet de melk bewaard worden?

b. Waarin dient ze bewaard?

c. Hoe wordt uitgeroomde melk dik of rijp?

d. Hoe maakt men de melk klaar voor het karnen?

e. Hoe oud moet de melk zijn om er boter van te maken?

f. Wanneer dient men met karnen op te houden?

Vele nuttige en praktische wenken werden nog door den spreker gegeven, zoodat zeer zeker de vrij talrijk opgekomen boerinnen niet zonder leering en niet onvoldaan haar haardsteden weer hebben opgezocht.

— Woensdag deed de boter f 1— à f 1.05 per K.G. Eieren golden f 5— à f 5.50 per 100 stuks.

Leeuwarder Courant 1899-02-24

An de **ZUIVELFABRIEK de Eendracht** te Borculo wordt tegen 1 Mei a.s. gevraagd een **MACHINIST-CENTRIFUGIST**, welke volkomen op de hoogte is met de Balance-Centrifuge. Zij, die tevens met de Alfa bekend zijn, genieten de voorkeur. Loon f 8.50 (acht gulden 50 cent) per week. Franco brieven, met getuigschriften, vóór of op 5 Maart bij den Directeur A. H. ZWART.

N.B. Het Personeel wordt door de Fabrikant tegen ziekte en ongelukken verzekerd.

De Graafschap Bode 1893-06-24

BORKELOO.

— 22 Juni. In de landbouwvergadering van den 20 dezer werd met overgrootte meerderheid van stemmen tot 1en. afgevaardigde naar de 49e. Alg. verg. te Nijmegen benoemd de heer Jhr. G. d. D. Fontein Verschuur van Heiloo; tot diens plaatsvervanger de heer C. T. W. Francken.

De heer Van **Weydom Claterbos** besprak het nut van den roomafscheider om daarna met het werktuig eene praktische proef te nemen. Het publiek (waaronder eenige boerinnen) vond de uitkomsten verrassend.

1897

LD 1897-04-05

Leidsch Dagblad, 05/04/1897; p. 6/14

Te Borculo zal een stoomroom-
boterfabriek worden opgericht, te Vechel een
stoomzuivelfabriek en te Bathmen een coöpe-
ratieve roomboterfabriek.

Leeuwarder Courant 1899-02-24

An de **ZUIVELFABRIEK de Eendracht** te Borculo wordt tegen 1 Mei a.s. gevraagd een **MACHINIST-CENTRIFUGIST**, welke volkomen op de hoogte is met de Balance-Centrifuge. Zij, die tevens met de Alfa bekend zijn, genieten de voorkeur. Loon f 8.50 (acht gulden 50 cent) per week. Franco brieven, met getuigschriften, vóór of op 5 Maart bij den Directeur A. H. ZWART.

N.B. Het Personeel wordt door de Fabrikant tegen ziekte en ongelukken verzekerd.

De Graafschap Bode 1898-06-04

BORKELOO.

— Vrijdag avond had in het hotel „Stad Borculo” eene buitengewone vergadering plaats van aandeelhouders in de pas opgerichte coöperatieve **boterfabriek** alhier.

De reden was, dat door een aantal aandeelhouders werd voorgesteld de Statuten in dier voege te wijzigen dat daardoor ook aankoop van voederartikelen en mestspeciën voor gemeenschappelijke rekening mogelijk werd gemaakt.

Nadat door den voorzitter was gewezen op de vele wijzigingen die daartoe in vele artikelen zouden moeten worden gemaakt en ook was opgemerkt, dat zoo dit voorstel werd aangenomen vele aandeelhouders (neringdoenden) in hun bedrijf werden geschaad, werd het beginsel in stemming gebracht en met 100 tegen 83 stemmen verworpen.

In het belang der **boterfabriek** is het gelukkig te noemen, dat de zaak zoo is afgelopen.

Zeker zullen de landbouwers zich nu tot eene coöperatieve aankoopvereniging aansluiten, waarmede ook zij in staat gesteld worden hunne belangen meer afdoende te behartigen, zonder die der **boterfabriek** in gevaar te brengen.

1900

De Graafschap bode 1903-03-25

Verslag jaarlijkse alg. verg. CZ. De Eendracht Borculo

BORCULO - Voor enige dagen werd hier de jaarlijkse algemene vergadering gehouden van aandeelhouders der Coöperatieve Roomboterfabriek „*De Eendracht*.”

De notulen der vorige ledenvergadering werden gelezen en goedgekeurd.

Aanwezig waren 22 personen, die ieder 3 stemmen, 15, die ieder 2 stemmen en 52, die ieder 1 stem konden uitbrengen.

Het verslag over het boekjaar 1902 luidde alleszins gunstig. De winst-saldo was ultimo December *f* 1782,96½. Op de uitbreiding der fabriek in 1901 werd afgelost ruim *f* 5000, terwijl *f* 1066,96½ wordt overgebracht op de nieuwe rekening. Het dividend wordt bepaald op 4 percent. De betaling van de coupon heeft plaats 26 Maart a. s., 's-namiddags van 1 tot 4 uur in het café Elbrink.

De verwerkte melk bedroeg **4.914.940** liter, de verkregen boter 175.327 K.G. Voor de melk werd uitbetaald *f* 185.037,85 en voor het melk-rijden *f* 15.862,28.

Elk jaar, na de oprichting, zijn die cijfers hoger geworden.

Het eerste jaar, n.l. 1898, waren die cijfers successievelijk 1.950.166 liter, 69.302. K.G., *f* 59.444,27 en *f* 6.407,38.

Het bestuurslid, de heer D. Marsman, wordt met overgrote meerderheid herkozen. Evenzo de commissarissen de heren G. P. Scheij, A. J. Bisperink en W. Toewesselshuis.

De Directeur licht nog even toe, daar enkelen dit niet goed begrepen schenen te hebben, dat ieder leverancier kan terugbekomen 95 Percent ondermelk, of 85 percent ondermelk en 10 percent karnemelk.

Op het verzoek van een aandeelhouder om ook melk te leveren, kan vooralsnog niet beslist worden.

Het bestuurslid E. Kluvers Hz. brengt in herinnering, dat voor het personeel *f* 50 is uitgetrokken, doch dat daarbij de Directeur is vergeten, en stelt voor deze een stoffelijk blijk van waardering te geven, bestaande in een gouden horloge. De Voorzitter licht dit nader toe en nu wordt er door de vergadering in toegestemd. Daarna wordt het hem overhandigd, waarvoor hij met een passend woord zijnen dank betuigt.

Hierna sluit de Voorzitter de vergadering.

Verslag alg. verg aandeelhouders CZ. Borculo

BORCULO. - 31 Maart. In de algemene vergadering van aandeelhouders in de Coöperatieve roomboterfabriek „de Eendracht” waren ruim 70 personen, uitbrengende 144 stemmen, tegenwoordig.

Uit het verslag, dat alleszins gunstig luidde, vermelden we het volgende:

„In 1903 werden verwerkt 4.966.635 Liters melk of 51.695 Liters meer dan het vorig jaar, trots de natten zomer. De grootste hoeveelheid op één dag aangevoerd, bedroeg 29.527, de kleinste 10.595 Liter.

Gemiddeld werd per 100 L. uitbetaald *f*3,47 (laagste prijs *f*2,10 voor een vetgehalte van 2,2 pCt.; hoogste *f*5,40 voor een vetgehalte van 4½ pCt.)

Het aantal melkleveranciers steeg tot 536. Van de melk werd verkregen 175.861 K.G. boter, die afnemers vond tegen *f*1,171½ per K.G.

Voor de melk betaalde de fabriek *f*172.309,15, waarbij nog aan de melkrijders en verder transport moest worden uitgekeerd *f*14.989,59.

Besloten werd voorts 4 % dividend uit te keren en *f*50 onder het personeel der fabriek te verdelen.

(Het dividend is betaalbaar Dinsdag 12 April tussen 1 en 4 uur in 't café Blankvoort te Borculo.)

De heer C. T. W. Francken zag zijn mandaat als bestuurslid hernieuwd; de hh. J. H. Wijers en G. J. Haselberg werden herkozen als commissaris, terwijl de vacaturen ontstaan door het overlijden van de heer W. Toewesselshuis en het bedanken van de heer J. H. Kolkman, vervuld werden door de benoeming van de h.h. E. Aamschot en H. J. te Velthuis. Wijlen de heer Toewesselshuis werd door de Voorzitter een woord van welverdiende hulde gebracht voor de diensten, aan de vereniging bewezen.

De vergadering hechtte nog haar goedkeuring aan een voorstel van de directeur om hem boven zijn traktement van *f*1000, de gewone emolumenten en vrije woning met tuin, toe te kennen *f*15 voor elke 100.000 L. melk, die meer verwerkt wordt dan 3 miljoen, tot een maximum van *f*300.

Gegevens uit Jaarversl. CZ de Eendracht te Borculo 1907

BORCULO - Door de directeur der coöperatieve stoomzuivelfabriek „de Eendracht” alhier is verslag uitgebracht over het jaar 1907, waaruit blijkt dat de coöperatie weer opnieuw gunstige resultaten heeft opgeleverd en de fabriek voortdurend in bloeiende toestand verkeerd.

In genoemd jaar werden aangevoerd **5.898.243 K.G.** melk tegen een bedrag van *f*218.932,33 of wel gemiddeld plm. *f***3,71** per 100 K.G. of plm. *f*3.81 per 100 L. In 1906 waren deze cijfers resp. 5.647.470 K.G. á *f*212.386,72 of gemiddeld plm. *f*3.76 per 100 K.G. of plm. *f*3,86 per L. De laagste gemiddelde prijs werd uitbetaald in Mei, n.l. *f*3,22 per 100 K.G.; de hoogste in December, n.l. *f*4,38 per 100 K.G. 't Aantal melkleveranciers steeg tot ruim 600.

Geproduceerd werd 205.606 K.G. boter tegen 196.288 K.G. in 1906. Voor 1 K.G. boter was evenals in 1906 benodigd 28.7 K.G. melk. De boterprijs bedroeg gemiddeld plm. *f*1.26⁵ per K.G.

Omtrent de afzet der boter het volgende: 132.282 K.G. betrok Duitsland, 2550 K.G. Engeland. In Nederland zelf werden verkocht 56.380 K.G. en gros en 16.096 en détail:

't Melktransport kostte totaal *f*15.171,13 of ongeveer 25½ ct. per 100 K.G.

In de loop van 1907 werden aangeschaft. 2 karnkneedmachines, 2 grote roombassins á 3500 L. ieder, 1 nieuwe vlakke roomkoeler, 1 nieuwe room- en een karnemelkpomp.

Door deze ingrijpende wijziging van het vroegere systeem van boterbereiding was tevens een kleine verbouwing van twee lokalen noodzakelijk.

De vloeuweide door de fabriek aangelegd ter reiniging van het afvalwater gaf een matige opbrengst. 't Vooruitzicht bestaat echter, dat de aanlegkosten op den duur, een flinke rente zullen opleveren: Die matige opbrengst echter is een gevolg van het minder gunstige weer en de omstandigheden dat het graszaad eerst laat kon worden uitgezaaid en de bevlieving nog weinig invloed kon uitoefenen;

1910

De Graafschap Bode 1910-04-06

Verslag jaarverg. CZ Borculo

BORCULO. - In de jaarvergadering van de leden der Coöp. Roomboterfabriek „de Eendracht” waren 85 personen aanwezig.

De rekening en verantwoording werd onveranderd goedgekeurd. Uit het verslag bleek, dat in 1909 waren aangevoerd **6.075.033** K.G. melk, opbrengende per 100 K.G. *f* 3,93 of per 100 L plm. *f* 4.04. Het melktransport bedroeg evenals in 1908 *f* 0.27 per 100 L

In 1909 werden geproduceerd 213.106 K.G. boter (voor 1 K.G. was benodigd 28½ K.G. melk). Naar Duitsland werden uitgevoerd 142.307½ K.G., terwijl de rest binnenslands werd geplaatst.

De 3 oude ontromers maakten plaats voor 3 nieuwe; 't zelfde geschiedde met de onder melkkoelers en de roompasteur.

Besloten werd: *f* 500 te storten in 't reservefonds en *f* 4000 te goed te schrijven aan de leden in verhouding tot de waarde van de door ieder lid geleverde welk.

Voor boter werd ontvangen	<i>f</i> 276.927,20
Hieronder voor vorderingen op 31 Dec. 1908	<u>– 7.458,28½</u>
Blijft	<i>f</i> 269.468,91½
Nog te vorderen op 31 December	– 22.091,52½
Totale productie 1909	<i>f</i> 281.560,54
Ontvangsten voor bijproducten	<i>f</i> 379,29
voor spoelwater	<i>f</i> 704,50
voor koers winst	<i>f</i> 346,99½
Voor melk word betaald	<i>f</i> 237.348,65
Hieronder voor te betalen melk 1908	<u><i>f</i> 16.349,83</u>
Blijft	<i>f</i> 220.998,67
Nog te betalen voor melk op 31 December 1909	<u><i>f</i> 18.269,83</u>
Totaal voor in 1909 aangevoerde melk	<i>f</i> 239.268,50

't Aftredend bestuurslid, de heer H. J. te Velhuis A.Jzn. werd met overgrote meerderheid herkozen. De heren D. J. Wonnink, G. W. Kottelenberg en A. J. Klein Bennink vervingen de niet herkiesbare commissarissen de heren: G. J. Haselberg, H. Scholten en E. Aamschot.

Elk lid zal worden verstrekt in druk: verslag, rekening en verantwoording.

In verband met de reorganisatie der vereniging werden in 1909 alle uitstaande aandelen, in totaal 668, ieder á *f* 25, door de vereniging overgenomen á *f* 36 per aandeel.

Het geld hiervoor benodigd, werd gevonden door de uitgifte van 4 pCt. obligaties á *f* 25.²

---

2 Deze obligaties werden in de komende jaren uitgeloot. (ZHN.)

Verslag jaarvergadering CZ. Borculo

BORCULO. - De jaarvergadering van de „Coöperatieve Roomboterfabriek” werd door 119 leden bijgewoond.

Besloten werd: a. *f* 500 te storten in het reservefonds; b. *f* 750 af te lossen op de hypotheek; c. *f* 500 aan obligaties uit te loten; d. *f* 3343,34 bij te schrijven op het ledenkapitaal.

Het aftredend bestuurslid, de heer J Hengstegoor zag zijn mandaat hernieuwd. De niet herkiesbare aftredende commissarissen, de heren G. J. ten Cate, G. H. Voortman en H. J. te Velthuis Jzn, werden vervangen door de heren A. te Velthuis, W. Hengstegoor en J H. Sprenkelhorst.

Voor 't nazien der rekening over 1911 werden herbenoemd de heren G. te Rae en A. J. Griemelink, terwijl in plaats van de heren A. Klein Bennink, niet herkiesbaar, werd aangewezen de heer H. Lutkewillink.

Aangenomen werd nog een voorstel van bestuur en commissarissen om zo mogelijk aan te kopen de kunstmestloods van de Coöperatieve Aankoopvereniging „Geesteren Gelselaar” en deze loods in te richten voor paardenstal.

Uit het verslag stippen we nog het volgende aan:

In 1910 werden aangevoerd **6.239 331** KG. melk tegen 6.975 33 KG in 1909. De grootste hoeveelheid melkaanvoer op 1 dag bedroeg 39.884 KG, de kleinste 10.962 KG.

Per 100 KG. melk ontving men gemiddeld *f* 3,91 of per 100 L. ± *f* 4,02.

De kosten van 't melkvervoer, met inbegrip van tollen, bedroeg bijna 30 ct. per 100 KG. tegen 27 ct. in 1909. 't Aanschaffen van wagens met wielbanden van minstens 10 cM. was hiervan oorzaak.

In 't afgelopen jaar fabriceerde de fabriek 217.149 KG. boter, terwijl nog 5900 KG werd bijgekocht. En gros leverde men af 201.928 KG.; en détail 20.979⁵ KG. Hiervan werden geplaatst in Duitsland 126.073⁵ KG., terwijl Nederland 75.854⁵ KG, betrok.

De brutoprijs der en gros verkochte boter bedroeg *f* 1,33⁵, die der en détail verkochte *f* 1,38.

Voor 1 KG. boter was gemiddeld benodigd 28,7 KG. melk. De totale ontvangst voor boter klom tot *f* 298.544,87⁵, terwijl aan melk werd uitbetaald *f* 243.146,52.

Voor vernieuwingen en onderhoud van machines en gebouwen wat een belangrijk bedrag benodigd. Stoom- en koelmachine werden vervangen door die van groter arbeidsvermogen.

Voorts werden aangeschaft een nieuwe ontromer en melkvoorwarmer van de grootste capaciteit. In 't geheel zijn nu 4 ontromers geplaatst, die 8 à 9000 KG. , melk per uur verwerken. De fabriek werd verder voorzien vaneen andere ketelvoedingspomp en een nieuw toestel voor melkonderzoek. Bovendien isoleerde men stoom- en koelmachineleidingen. Alle onkosten voor het nieuwe en verbeterde betaalde men uit de exploitatie.

De vloeuweide leverde een slecht financieel resultaat. De Ned. Heide-maatschappij heeft aangeboden in 1911 kosteloos toezicht te houden welke inmenging waarschijnlijk strekken zal tot voordeel der Vereniging.

Spoelwater vond geregeld aftrek á *f* 0,60 per 100 L

Verslag jaarvergadering CZ Borculo

BORCULO. - Maandagavond word in Hotel „*Stad Borculo*” de jaarvergadering der leden van de Coöp. Stoomboterfabriek „*De Eendracht*” alhier gehouden onder voorzitterschap van de heer **G. J. Grieweltink**.

Uit het jaarverslag van de directeur, de heer **A. K. Zwart**, stippen wij het volgende aan: Het ledental bedraagt 395. De melkaanvoer bedroeg **7.691.610** K.G. De grootste hoeveelheid op een dag aangevoerd bedroeg 48.767 K.G.; de kleinste 13.609 K.G.

Per 100 K.G. melk werd netto uitbetaald *f*5,03 tegen *f*4,06⁵ in 1914. Omgerekend per 100 L. was deze prijs *f*5,18.

Er werd 55.494½ L. melk zoet verkocht, zodat voor de boterbereiding 7.636.115½ K.G. overbleef. Van deze laatste hoeveelheid werd 256.977½ K.G. boter gefabriceerd.

De gemiddelde boterprijs was ***f*1,75**.

De koelinstallatie werd in zoverre veranderd, dat het tevens mogelijk word, ijs te fabriceren. Voor het drijven ener pekelpomp werd een elektromotor aangeschaft.

Voor melk werd betaald *f*386.620,22.-, voor melktransport *f*24.701.32½. De rekening sluit in totaal met een bedrag van *f*460.987,71.

De rekening en verantwoording werden goedgekeurd.

Tot bestuurslid werd herkozen de heer J. Hengstegoor.

Tot commissarissen worden benoemd de heren H. J. Roeterink, W. G. Hengstegoor en J. H. Sprukkelhorst.

In de vacature, ontstaan door het overlijden van de heer A. J. Bisperink, wordt gekozen de heer G. J. ten Cate (Commissaris).

Ten slotte komt aan de orde een verzoek van B. en W. van Borculo, om subsidie te verlenen voor de verharding van enkele wegen. Het verzoek wordt ter vergadering nader toegelicht door de burgemeester, die o.a. wijst op het voordeliger melktransport langs verharde wegen, hetgeen een subsidie van de boterfabriek rechtvaardigt.

Bij stemming wordt besloten, geen subsidie te verlenen.

BERICHT.

— In de jaarvergadering der coöp. room-
boterfabriek „De Eendracht" werd tot be-
stuurslid gekozen de heer G. J. Baths, tot
commissarissen de heeren H. Scholten, Zwiep,
A. te Velthuis, Geesteren en A. Klein Ben-
nink, Gelselaar. Op het eind van het boek-
jaar 1918 waren er 406 leden. De melk-
aanvoer bedroeg 4.909.125 K.G., d. i. een
achteruitgang van 23 pct. bij 1917. Per 100
K.G. werd f 9.32 uitbetaald (f 7.47 in 1917).
De kosten van transport bedroegen per 100
K.G. 70.4 cent, tegen 58.9 cent in 1917. Er
werd 156821 K.G. boter geproduceerd en
194.755 K.G. melk werd in consumptie ge-
bracht. Voor 1 K.G. boter was 30.06 K.G.
melk noodig (29.06 K.G. in 1917). De ge-
middelde boterprijs bedroeg f 3.065 tegen
f 2.475 in 1917. De verlies- en winstrekening
sluit met een totaal van f 121.395.95 en de
balans met f 121.395.93.

1920

DGB 1921-03-25

De Graafschap Bode 1921-03-25

BORCULO.

— In de alg. verg. der Coöp. **Boterfabriek** „De Eendracht” alhier, onder voorzitterschap van den heer G. J. Griemelink, waren 137 leden vertegenwoordigd.

De heer J. Hengstegoor, aftr. bestuurslid, werd herkozen, niettegenstaande hij schriftelijk den wensch te kennen gegeven had, niet meer in aanmerking te willen komen.

Tot commissarissen, werden, inplaats van de heeren G. ten Roe te Neede, J. Hietland te Geesteren en J. W. ten Cate te Neede (niet herkiesbaar), gekozen de h.h. G. W. Hennink te Noordijk, H. J. Bleumink te Geesteren en H. J. Bisperring, Haarlo.

Na toelichting door den directeur, den heer Zwart, werd aan het Bestuur machtiging verleend tot het voorbereiden van een waardige herdenking van het 25-jarig bestaan der vereeniging in 1922.

Uit het jaarverslag bleek, dat in 1920 was aangevoerd 5.697.399 K.G. melk, zijnde 805.274 K.G. meer dan in 1919. Hiervan werd 149.639 K.G. als consumptiemelk afgeleverd, terwijl 194.757 K.G. boter werd gemaakt. Per 100 K.G. melk werd uitbetaald f 8.79, terwijl nog f 0.13 per 100 K.G. op het ledenkapitaal werd bijgeschreven. Voor de boter werd gemiddeld f 2.94 per K.G. ontvangen, tegen f 3.25 in 1919.

1925 Stormramp.....

Leeuwarder Courant 1925-09-08

De stormramp.

De schattingscommissie voor de stormrampschade te Hengelo heeft de aangerichte schade geschat op f 75,300.

De collecte te 't Meer bij Heerenveen ten bate van de slachtoffers van de stormramp heeft f 145 opgebracht.

De leden van de Coöp. Zuivelfabriek te Luinjeberd hebben f 500 bijeengebracht voor het stormschadefonds ten behoeve van de Coöp. Zuivelfabriek te Borculo.

De Graafschap bode 1926-03-05

Verslag vergadering Zuivelfabriek *De Eendracht*.

BORCULO. Woensdagavond werd in het hotel Wijers de jaarvergadering van de leden der coöp. boterfabriek „*De Eendracht*” gehouden. Voorzitter was de heer **G. J. Griemelink**. Na goedkeuring der notulen werd het jaarverslag door de directeur, de heer **A. H. Zwart**, uitgebracht.

In 1925 vermeerderde het ledental met 27 tot 437.

De melkaanvoer, waarbij inbegrepen de hoeveelheden door naburige fabrieken in de tyfoondagen verwerkt, bedroeg **7.993.077 K.G.**, of 88.000 K.G. meer dan vorig jaar. Hiervoor werd betaald f 7.39 per K.G.

De grootste hoeveelheid op één dag aangevoerd was 53.250 K.G. (21 Mei), de kleinste 15.238 K.G. (9 Jan.)

De onkosten bedroegen totaal f 80.234. of f 1,06 per 100 KG. melk.

Van de aangevoerde melk werd 131.624 K.G. verkocht als consumptiemelk.

Er werd 287.553 KG. boter gefabriceerd waarvoor per K.G. f 2,13⁵ ontvangen werd. De boteropbrengst was per 100 K.G. melk 3,59½ K.G. (vorig jaar 3.65 K.G.); het gemiddeld vetgehalte 3,18 % (vorig jaar 3,23 %)

De balans sluit in debet en credit met f 120.117,48, de verlies- en winstrekening met f 644.906,51 het winstcijfer is f 7.544,50.

De schade door de ramp op 10 Aug. aan gebouwen en machines veroorzaakt, bedroeg f 7900. welk bedrag van het steuncomité ontvangen is.

In het verslag wordt dank gebracht en waardering uitgesproken aan de boterfabrieken in de buurt die in de weken na 10 Aug. toen het bedrijf stil lag, de melk verwerkten.

Het is in de loop der jaren gebleken, dat de fabriek voor het bedrijf te klein is. Verbouwing zou een groot bedrag eisen, terwijl dan nog geen voldoende inrichting verkregen wordt, volgens rapport van de architect van de Alg. Ned. Zuivelbond.

Vandaar het bestuursvoorstel, een geheel nieuw gebouw te zetten. Dit werd met 120 stemmen vóór en 9 blanco aangenomen (enige leden hadden de vergadering verlaten). Het bestuur werd tot grondaankoop gemachtigd,

Tot bestuurslid werd herkozen de heer J. Hengstegoor; tot commissarissen werden gekozen de heren H. Haitink, A. J. Lubberdink en H. Scholten.

De Graafschap bode 1926-06-04

BORCULO.

— Dinsdagavond kwamen de leden der Coöp. **boterfabriek** „de Eendracht” alhier bijeen, teneinde te beraadslagen over den bouw der nieuwe fabriek waarvan de aanbesteding onlangs plaats vond.

Het was gebleken, dat het maximumbedrag dat in de vorige ledenvergadering was toegestaan, ongeveer f 35.000 te laag geraamd was.

Na overleg werd besloten met de laagste inschrijfster, de firma Lammers & Kok te Enschede een accoord aan te gaan, waarbij haar de bouw werd gegund.

DGB 1927-04-01

De Graafschap bode 1927-04-01

BORCULO.

— In de algemeene vergadering der leden van de coöp. **boterfabriek** werd medegedeeld, dat de nieuwe fabriek half April in gebruik genomen wordt en begin Mei officieel geopend. De heer G. ten Rae te Neede werd tot bestuurslid, en de heeren G. A. Veldink en H. J. te Velthuis Jzn. tot leden der financieele comm. gekozen. Er is in 1926

8.852614 K. G. melk aangevoerd, waarvoor per 100 L. f 6.45 is betaald. Een klein deel is als consumptiemelk verkocht. Er werd verder 310652 K.G. boter gefabriceerd die f 1.965 per K.G. (bijna netto) opbracht. Voor afschrijvingsdoeleinden was totaal f 21661 beschikbaar gesteld. Op de vergadering, geleid door den heer G. J. Griemelink, pres. waren 122 leden aanwezig. De vereen. telt thans 447 leden.

Opening der nieuwe Coöp. Zuivelf. „De Eendracht” Borculo.

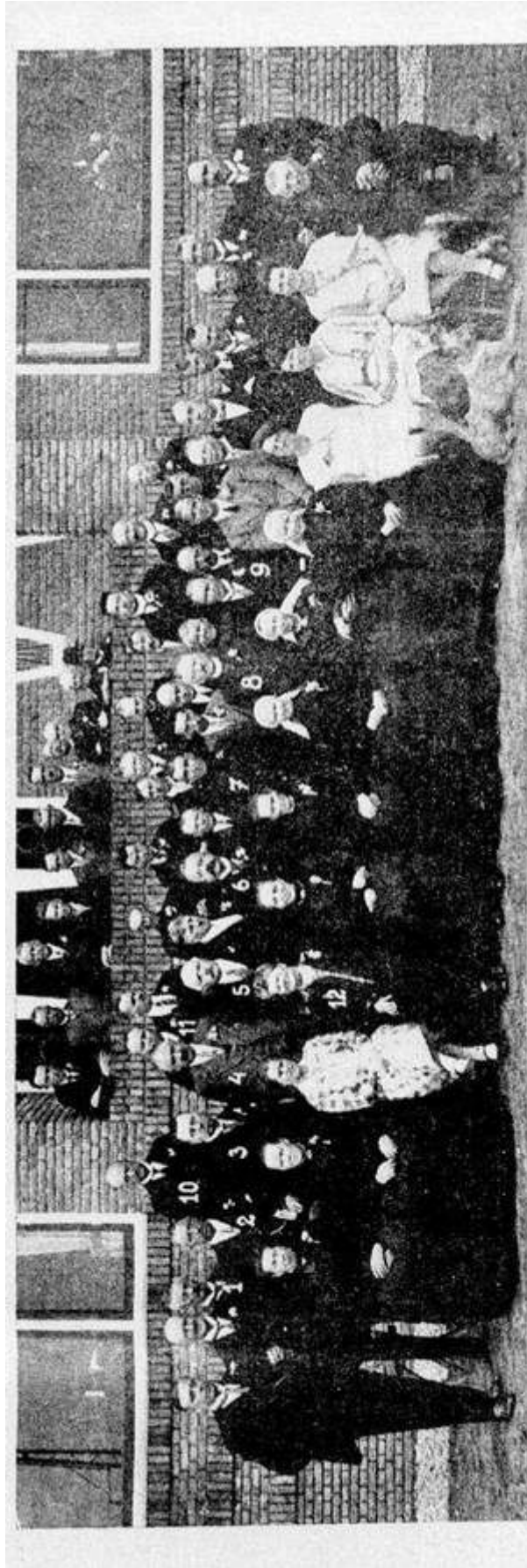
Zaterdag is het bedrijf in deze nieuwe inrichting officieel geopend, hoewel het in werkelijkheid reeds op 20 April uit het oude gebouw overgebracht was. Het Bestuur had een 70-tal personen uitgenodigd, bij die plechtigheid tegenwoordig te zijn. Om 10 uur werden zij in de vestibule ontvangen door de heer A. H. Zwart, directeur, die alle genodigden een boekje ter hand stelde, een geschiedenis en een beschrijving van het gebouw bevattend.

Het initiatief tot oprichters werd indertijd genomen door het Bestuur der Landbouwfederatie alhier.

Na een lezing van de heer G. J. Bieleman uit Vorden, waar reeds in 1893 een fabriek bestond, werd door de heren Not. J. H. Wijers, G. P. Schey, en G. J. Dave een vergadering belegd, van vooraanstaande personen, van wie verwacht kon worden, dat zij in een dergelijke fabriek belang stelden. Deze belangstelling, was eerst slechts matig, doch de heren Wijers en Schey zetten door, en na enige vergaderingen was de zaak zover gevorderd, dat er een 600 tal aandelen à f25 geplaatst waren. Er kon nu voortgewerkt worden, en het eerste bestuur werd gevormd, waarvan de heren E. Kluvers Hzn., voorzitter, G. J. Dave, secretaris en C. T. W. Francken, penningmeester waren. Spoedig werd ook een directeur benoemd, de heer A. H. Zwart, toenmaals dir. van een boterfabriek te Hellum (Gr.).

Op 14 Mei 1897 werd de oprichtingsakte gepasseerd. en op 22 Nov. nam het bedrijf een aanvang. Men had er niet op gerekend, dat het met de melkleverantie zó goed zou gaan, dat na 4 jaar het gebouw reeds veel te klein bleek.

Onze fotograaf maakte j.l. Zaterdag ter gelegenheid van de feestelijke bijeenkomst te Borculo van het bestuur en genoodigden bovenstaande foto voor het front van de fabriek. Van de talrijke aanwezigen willen we de volgende noemen (alle opnoemen zou te veel plaatsruimte vragen). 1. Dr. Scheij, Rijkszuivelconsulent te Hoorn, Wijlen de vader van Dr. Scheij, des 'ijds arts te Borculo, was een der oprichters van de fabriek, 2. de hr. Wassenaar, Directeur der Geldersch-Overijsselsche Zuivelverkoopvereniging te Zutphen, 3. de hr. Geluk, Secretaris F. N. Z., Den Haag, 4. de hr. Koster, bestuurslid F. N. Z., Wieringerwaard, 5. de hr. Zwart, directeur der fabriek, 6. Dr. Posthuma, Voorzitter vanden F. N. Z., Den Haag, 7. de hr. Griemelink, Voorzitter van het fabrieksbestuur, 8. Jhr. Ir. de Muralt, Burgemeester van Borculo, 9. Ir. de Kruijff, hoofdingenieur van het T. B. van óen F. N. Z. Tusschen beide laatste heeren de heer Boschloo van Almen, bestuurslid van den G. O. Mij. van Landbouw, 10. Ir. Jonkman, Secretaris van den G. O. Zuivelbond, 11. de hr. van Hengel uit Achteveld, Voorzitter van den G. O. Z., en — de lezer vergeve ons dat we deze het laatst noemen — 12. Mevr. Zwart, de echtgenoot van den directeur.

Spoedig moest men uitbreiden; in 1901 werd de directeurswoning bij de fabriek aangetrokken, en een nieuwe vrijstaande woning gebouwd. Nadien is de bebouwde fabrieksoppervlakte niet weer vergroot.

In 1909 werden de statuten gewijzigd, en de aandelen vrijwillig ingetrokken á 140 %. Daardoor kon men toen eerst de vereniging als op zuiver coöperatieven grondslag gevestigd zien. Voor de ingetrokken aandelen werden obligaties uitgereikt. Het bedrijf ontwikkelde zich rustig in opgaande lijn, waardoor spoedig bleek dat men op den duur niet meer met de bestaande bebouwing toe kon. En toen de stormramp van 1925 een herstel nodig maakte, besloten Bestuur en Commissarissen tot een noodherstel, en lieten door het Technisch Bureau van de FNZ. plannen voor een geheel nieuw gebouw opmaken. De leden keurden deze goed, en zo kon men op 12 Juli aan het metselwerk beginnen. Door het gunstige weer schoten de werkzaamheden vlug op, zodat reeds op 20 April het in dienst gesteld kon worden.

De genodigden bewonderden in de kantoren allereerst de fraaie bloemstukken, door zuivel- en landbouworganisatie's gezonden, en gingen toen het in volle werking zijnde bedrijf in ogen-schouw nemen. Men vindt in de fabriek allereerst de ruime inrichting voor melkontvangst, het karn- en centrifugelokaal, boterpakkerij en koelkelder, roomzuurlokaal, machinekamer (80 P.K.) waarin ook een centrifugaalpomp met een vermogen van 25000 L. per uur, en het ketelhuis met 2 ketels, waarvan een, met een verwarmend oppervlak van 80 M.² in gebruik.

In het front bevinden zich de bestuurskamer, vestibule, kantoor en laboratorium. Het gebouw maakte op allen een kloeke indruk; het is in modernen stijl opgetrokken, en aangenaam voor het oog. Het inwendige, met zijn keurige machines en flinke ruimte wekte zeer de bewondering. Het een zowel als het ander bewijst, dat het ontwerpen en inrichten van dit gebouw in bekwame handen gelegd is.

Nadat in de kantoorlokalen koffie gebruikt was, en een foto van het gezelschap was genomen vóór het gebouw, ging men naar de zaal van het hotel „Stad Borculo”, waar de redevoeringen zouden uitgesproken worden.

De heer G. J. Griemelink, president van het Bestuur, heette de aanwezigen hartelijk welkom en sprak den wens uit, dat het bedrijf onder leiding van de heer Zwart mocht bloeien. Ten slotte wijdde hij een dronk aan het gezellig samenzijn, waarmee het bestuur deze gewichtige dag meende te moeten wijden.

Onder de aanwezigen bevonden zich tal van voormannen op zuivelgebied in ons land zoals **Dr. F. E. Posthuma**, voorzitter van den Alg. Ned. Zuivelbond (FNZ.), de heer De Kruyff, ingenieur, en Engelfried, architect van het techn. bureau van de bond de heer Boschloo, onder-voorzitter van de *G. O. M. van Landbouw*, de heer Dr. L. C. T. Schey, rijkszuivelconsulent te Hoorn, bestuursleden van den G. Ov. Bond van van zuivelfabrieken, de zuivelverkoopvereniging.

Verder Burg. en Wethouders van Borculo, de doktoren, de bestuursleden en commissarissen van de fabriek met hun vrouwen, bestuursleden van plaatselijke verenigingen op landbouwgebied.

De heer Zwart hield een uitvoerige rede, waarin hij zich in de eerste plaats tot Burg. Jhr. ir. De Muralt richtte, hem dankte voor wat hij in de dagen van de cycloon voor de gemeente gedaan had, waardoor ook de fabriek de geleden schade geheel vergoed kreeg. Vervolgens tot de heer Dr. Posthuma, die van zijn bezetten tijd wel een gedeelte had willen afzonderen, om feest te

vieren met een onderdeel der krachtige zuivelorganisatie aan wier hoofd hij staat. Verder werd allen, die in enig verband met de nieuwbouw stonden, architecten en uitvoerders, voor hun medewerking dank gezegd.

De toegesprokenen beantwoordden de rede van de heer Zwart, in de eerste plaats voerde de heer Posthuma het woord, die bestuur en directie der fabriek huldigde, en op de voorname plaats wees, die de vrouwen op de boerderij bij de behandeling der melk innemen. Burg. De Muralt dankte voor de hem gebrachte hulde, en zei, dat de gemeente trots kon zijn op de nieuwe inrichting.

Op zijn voorstel zongen allen staande het Wilhelmus.

Hierna werd de zaal enigen tijd verlaten, en tegen drie uur was de keurige lunch gereed. Het spreekt vanzelf, dat ook nu tal van sprekers hun gelukwensen uitbrachten en vaak een dronk op de bloei der fabriek werd ingesteld. Er heerste een zeer gezellige toon aan tafel. Nog vermelden wij, dat aan Mevr. Zwart door de uitvoerders van de bouw een fraaie bloemenvaas als erkentelijkheid voor de vriendelijke ontvangst ten haren huize vereerd werd. Tegen zes uur sloot de heer Griemelink met een kort woord van dank de bijeenkomst.

Opening nieuwe fabriek „De Eendracht” te Borculo.

De Coöp. Roomboterfabriek „De Eendracht” te Borculo.

Groep ter gelegenheid van de officiële opening op 20 Augustus 1927

Foto Nederl. Weekblad voor Zuivelbereiding en -handel
Dr. L. T. C. Scheij, Hoorn; 2. F. Wassenaar, Zutfen; 3. J. A. Gelijk, Den Haag; 4. H. K. Koster, Wieringerwaard; 5. A. H. Zwart, Borculo;
Dr. F. E. Posthuma, Den Haag; 7. G. J. Griemelink, Borculo; 8. Jhr. Mr. de Muralt, Borculo; 9. Ir. H. de Kruyff Jr., Utrecht; 10. Ir. R. C. Jaskman,
Zutfen; 11. W. van den Hengel, Achterseld; 12. Mevr. Zwart; 13. C. G. Engelfriet, Utrecht; 14. H. W. van der Ploeg, Apeldoorn.

Ter gelegenheid van de officiële opening der nieuw gebouwde fabriek te Borculo is door de directeur van dit bedrijf, den heer A. H. Zwart, een gedenkschriftje opgesteld, waarin in het kort de geschiedenis van de fabriek gedurende de 30 jaren van haar bestaan en enigszins uitvoeriger de gebeurtenissen van de laatste jaren en de nieuwe inrichting worden beschreven. Onderstaande foto's en bijzonderheden zijn hieraan ontleend.

De oprichting.

Het initiatief tot de oprichting werd genomen door het bestuur van de Afdeling Borculo der *Geldersch - Overijsselsche Maatschappij van Landbouw*, voorzitter toenmaals Notaris J. H. Wijers, secretaris Dr. G. P. Schey. In December 1896 had de heer G. J. Bieleman, voorzitter der reeds in 1893 te Vorden opgerichte Coöp. Stoomzuivelfabriek, een lezing voor de Afdeling gehouden over de oprichting en werking van coöperatieve zuivelfabrieken in het algemeen en van die te Vorden in het bijzonder.

Het gehoorde was blijkbaar in goede aarde gevallen, want reeds op de agenda der Afdelingsvergadering gehouden op 10 Januari 1897, als punt van behandeling voor: „Oprichting Coöp. Zuivelfabriek.”

Heel veel animo bleek er nog niet te bestaan, doch de voorzitter der Afdeling zei het onderwerp niet te willen laten rusten en deelde mee, dat hij (Wijers) met de heren G. P. Schey en G. J. Dave in dezen het verdere initiatief zou nemen. Namens deze Commissie werden op 26 Jan. d.a.v. een 20-tal vooraanstaande personen tot een vergadering uitgenodigd, van wie men verwachten kon, dat zij de oprichting ener coöp. zuivelfabriek zouden willen bevorderen.

Een commissie, bestaande uit de heren E. Kluvers Hzn., D. J. Lubbers en G. J. Dave H.Jzn., kreeg de opdracht een bezoek te brengen aan de fabriek te Vorden, ten einde zich daar omtrent den gang van het bedrijf, de inrichting van het gebouw, enz. zoveel mogelijk op de hoogte te stellen.

De volgende vergadering werd gehouden 23 Februari 1897 en hierin werd door de voornoemde commissie verslag uitgebracht van hare bevindingen in Vorden, zomede van hare bemoeiingen inzake terreinaankoop. Wat dit laatste betrof, bleek het, dat er geschikt bouwterrein in de nabijheid van het station der H. IJ. S. M. te krijgen was voor den prijs van 25 cent per M2.

G. J. Griemelink, Voorzitter

G. J. Dave op Broeker, Secretaris

A. H. Zwart
Sedert de oprichting directeur der fabriek

Er werd verder o.m. vastgesteld :

1. dat het stichtingskapitaal zoveel mogelijk zou worden verkregen door het uitgeven van aandelen op naam, groot f25.-, op welke aandelen hoogstens 4% dividend zou worden uitbetaald ;
2. eventueel op te richten Coöperatieve Vereniging te noemen de Coöp. Roomboterfabriek „De Eendracht” ;
3. afrekening der geleverde melk om de 14 dagen te doen plaats hebben.

Wij zullen het verder verloop der zaken niet geheel volgen.

Vóór men tot het aanbesteden van de bouw der fabriek en de inrichting daarvan overging, werd een oproeping gedaan voor een directeur, met wie men dienaangaande overleg wenste te plegen. Het salaris van dezen werd vastgesteld op f700.- per jaar, plus vrij wonen en verschillende andere emolumenten. Liefhebbers waren er ook toen reeds genoeg. Uit een viertal werd ten slotte als directeur benoemd de heer A. H. Zwart, toenmaals in dezelfde functie aan de Woldjer Stoomzuivelfabriek te Hellum (Gr.).

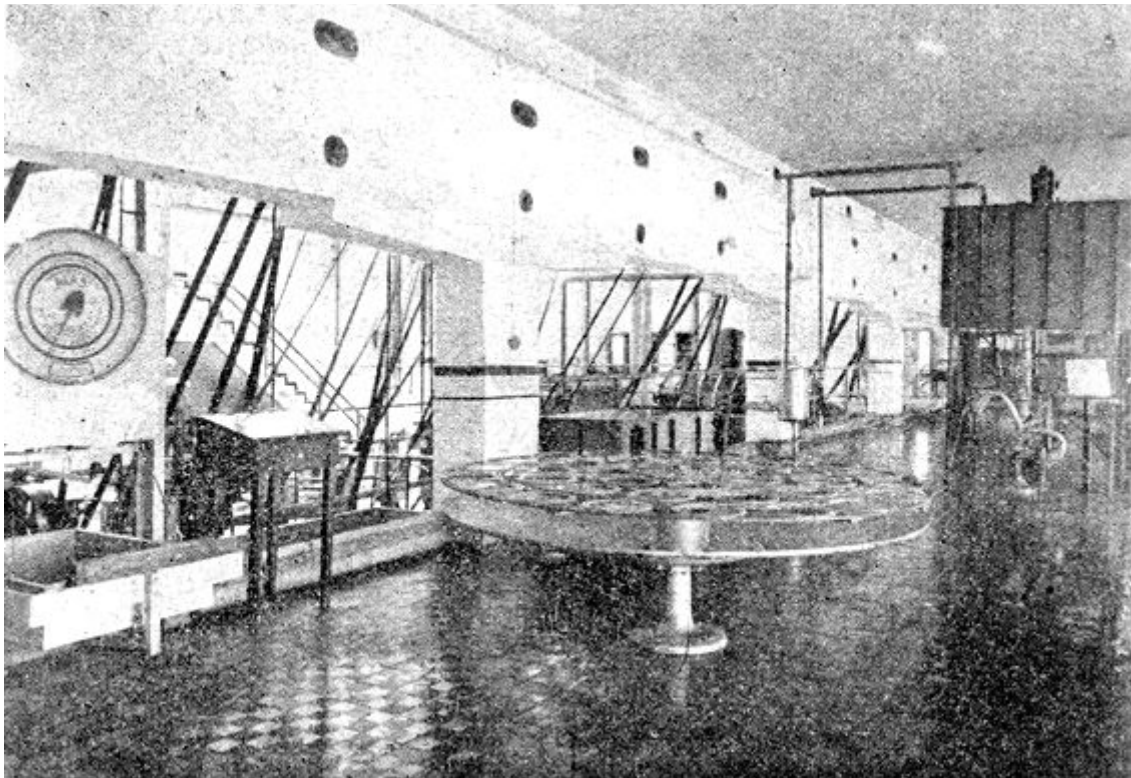
Nog zij aangetekend, dat het passeren der acte van oprichting plaats had op 14 Mei 1897, de eerste steen van het fabrieksgebouw gelegd werd op 24 Juli en de inwerkingstelling van het bedrijf plaats had op 22 November 1897.

Het bedrijf van 1897-1927.

Het was natuurlijk in den beginne een kat uit de boom kijken, zoals ook elders, doch reeds spoedig steeg het aantal leveranciers in vlug tempo en bleek het dat de ruimte, noch de inrichting in overeenstemming waren met de hoeveelheid melk en zo werd dan ook reeds in 1901 een plan voor uitbreiding ontworpen en uitgevoerd, dat rond f 24.000 kostte, een bedrag even hoog als de eerste stichtingskosten. In de kosten van verbouwing waren ook inbegrepen die voor den bouw ener nieuwe directeurswoning. De bestaande woning, die één geheel vormde met de fabriek, werd toen bij deze aangetrokken.

Borculo De nieuwe fabriek in 1927

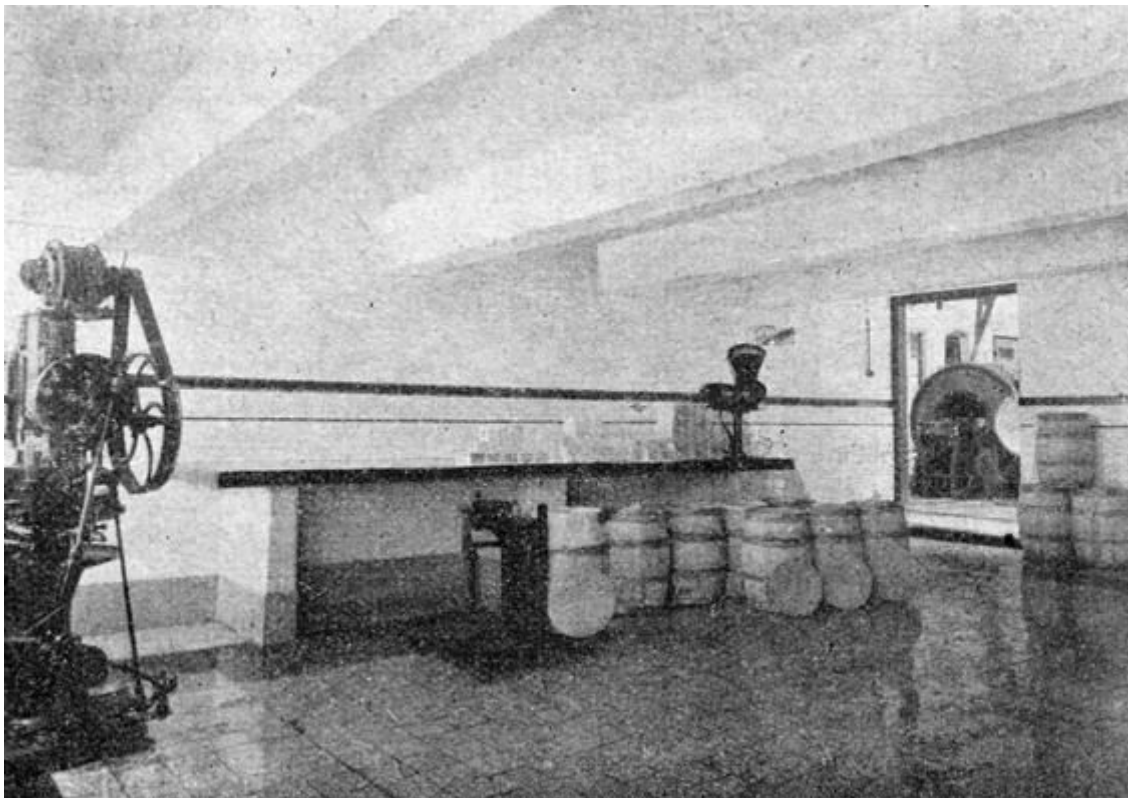
Melkontvangst

Het bebouwde grondoppervlak is sindsdien niet meer vergroot, hoewel de indeling en de inrichting nog wel weer gewijzigd zijn, in verband met de geleidelijke vooruitgang op zuiveltechnisch gebied. Wij volstaan hier met te memoreren de aanschaffing van karnkneders en roomzuurbassins en vergrotingen der uurcapaciteit door aanschaffing van meerdere en grotere ontromers en werktuigen van groter capaciteit.

In 1917 werd overgegaan tot gedeeltelijke elektrificatie, spoedig gevolgd door algehele elektrificatie, omdat de ketelcapaciteit onvoldoende was geworden en uitbreiding van het ketelhuis op grote bezwaren stuitte.

Wat het verenigingsleven betreft kan worden vermeld, dat de statuten in 1909 een grondige wijziging ondergingen. Door de oorspronkelijke inrichting der statuten waren de aandeelhouders, waaronder ook vele niet-veehouders, feitelijk eigenaren der fabriek. De verdeling van de opbrengst der boter geschiedde wel zuiver coöperatief en de aandeelhouders werden in dit verband beschouwd als geldschieters, die regelmatig 4% van het door hen gestorte kapitaal ontvingen,

Boterpakkerij en koelkelder

Men zag echter in, dat deze toestand op den duur moeilijkheden kon meebrengen en daarom werden in 1909 de statuten op zuiver coöperatieve leest geschoeid, de aandelen op een basis van 140 % vrijwillig ingeleverd en obligaties daarvoor in de plaats uitgegeven.

Het bootje van het verenigingsleven is meestal door kalm vaarwater rustig voorwaarts gegaan, en de stuurmanskunst werd derhalve nimmer op zware proef gesteld. De maatschappelijke opbloei in 't algemeen, en die van het landbouwbedrijf in het bijzonder, gedurende het eerste en het grootste deel van het afgelopen tijdvak hebben hierbij zeer zeker een belangrijke rol gespeeld.

De kunstmest is voor de zandstreken vooral de bron van een vroeger ongekende welvaart geworden, terwijl een gezonde ontwikkeling van het verenigingsleven den boer de volle vrucht van zijn moeitevollen arbeid waarborgde.

De gebeurtenissen na de cycloon op 10 Augustus 1925.

De schade door de cycloon aangericht was van dien aard, dat het bedrijf tijdelijk tot stilstand werd gedwongen. Door bemiddeling van het secretariaat van den G.O.Z. werd reeds de volgende dag een deel van de melk aan de buurtfabrieken Eibergen, Beltrum, de Boschheurne, Ruurlo, De Cloese, Lochem en Goor verwerkt. De secretaris van de Bond stelde zich verder in verbinding met het Technisch Bureau van den F.N.Z. om door de nodige herstellingen het eigen bedrijf weer zo spoedig mogelijk op gang te kunnen brengen.

Hierbij kwam men direct voor de vraag te staan, of het wel wenselijk was veel geld aan het herstel te besteden en in aanmerking genomen, dat de gebouwen reeds langen tijd, zowel wat inrichting als ruimte betref, niet meer aan redelijke eisen voldeden, dat het terrein niet de gewenste vergroting der gebouwen toeliet, en dat het oudste gedeelte reeds 30 jaren had dienst gedaan, voelde men hier niet zoveel voor.

In afwachting van de door het Technisch Bureau voornoemd op te maken schema's (één voor uitbreiding van het bestaande bedrijf en één voor nieuwbouw) werd besloten voorlopig een noodherstel te doen geschieden. Dit laatste had met bekwamen spoed plaats en reeds op 28 Aug. 1925 kon het bedrijf weer in het oude gebouw uitgeoefend worden. De uitgaven voor herstel der fabriek en directeurswoning zijn volledig vergoed door het Provinciaal Bouwbureau namens het Nationaal Steuncomité. Van de steunactie, in 't leven geroepen door den Alg. Ned. Zuivelbond, behoefde daardoor geen gebruik te worden gemaakt.

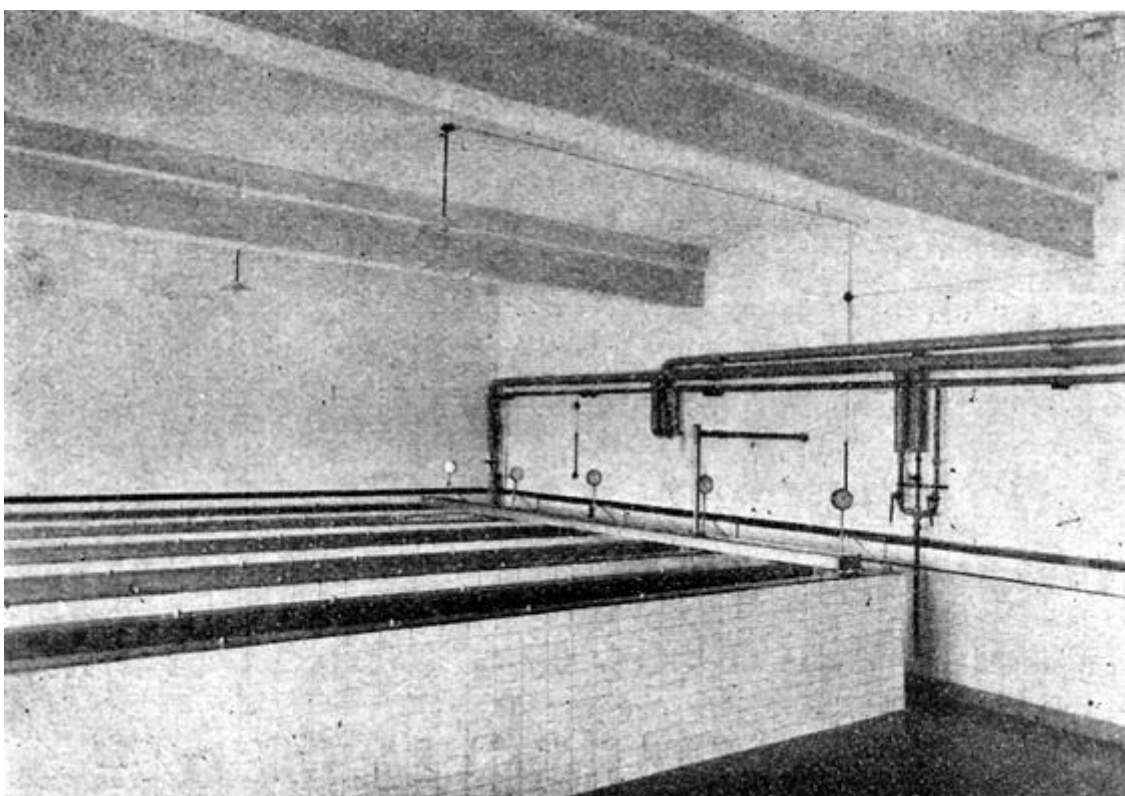
Tussen de beide ramingen, uitbreiding en nieuwbouw, was het verschil betrekkelijk gering, zodat bestuur en commissarissen daarin aanleiding vonden, principieel te besluiten tot nieuwbouw en een voorstel daartoe aan de algemene vergadering te doen, waartoe deze op 3 Maart 1926 met 115 stemmen vóór en 16 blanco haar machtiging gaf.

In overleg met het Technisch Bureau van den F.N.Z. en het Secretariaat van de G.O.Z. werd ten slotte een grondplan vastgesteld, waarbij er rekening mee gehouden werd, dat dit plan een logische bijbouw zou toelaten, wanneer eventueel mocht worden besloten tot de fabricage van kaas en (of) andere melkproducten. Nadat dit plan nog aan het oordeel der Bouw- en Werktuigencommissie van den G.O.Z. was onderworpen, werd het definitief vastgesteld en door den architect van het Technisch Bureau uitgewerkt.

Het werk heeft verder een alleszins voorspoedig verloop gehad, en het feit dat reeds op Woensdag 20 April 1927 het nieuwe bedrijf in gebruik kon worden genomen (zij het dan dat nog niet alles was afgewerkt) zegt in dezen reeds voldoende.

Enige bijzonderheden omtrent de indeling en de inrichting der nieuwe fabriek.

Indeling. Hiervoor verwijzen wij naar de hierbij afgedrukte plattegrond. Mocht eventueel besloten worden tot de fabricage van kaas, dan ligt het in de bedoeling om de spoelplaats af te breken en de voor de kaasfabricage benodigde ruimten te doen aansluiten bij de ruimte, waar de ontromers zijn opgesteld. Er is zeer voldoende terrein aanwezig, terwijl de bouw hier logisch kan aansluiten bij het bestaande.

Roomzuurlokaal

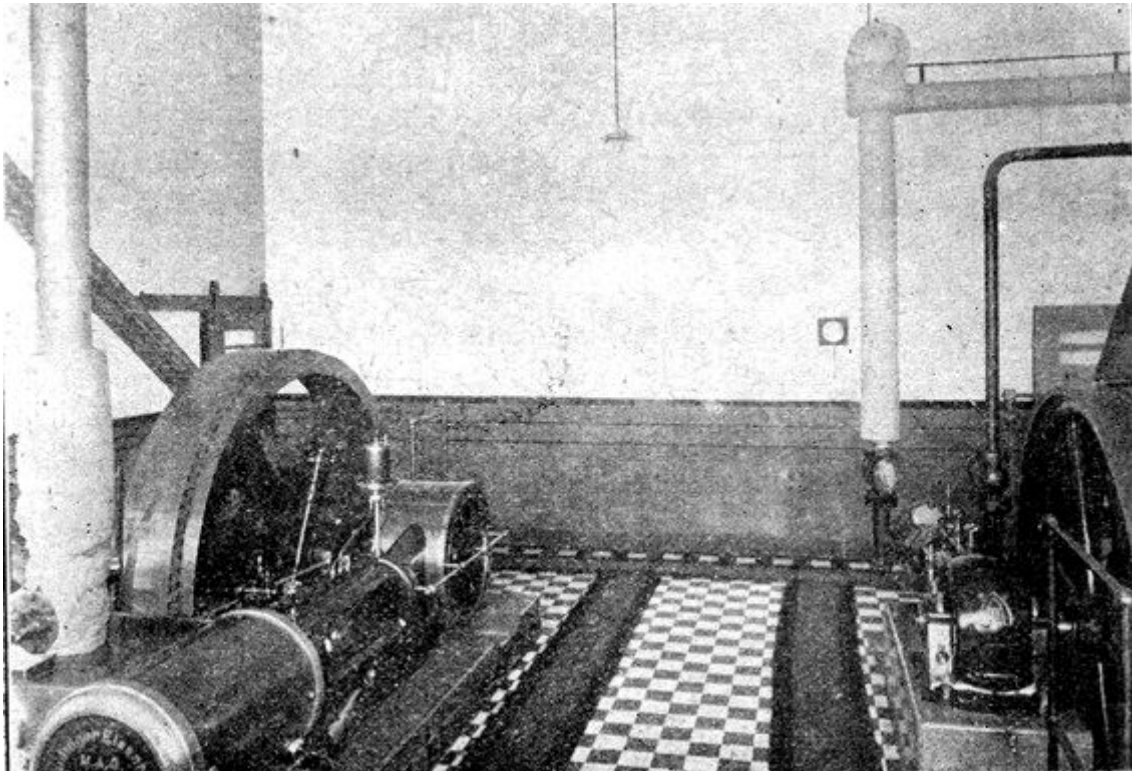
Inrichting Melkontvangst. Hier vinden wij twee snelwegbascules voor het wegen der melk, twee uitdrupapparaten, een reservoir voor de afgeroomde melk en de aftapapparaten daarvoor. Verder een aftapapparaat voor de karnemelk en een reservoir voor de consumptiemelk.

Op het zuidelijk einde der melkontvangst bevindt zich een geïsoleerde kast voor het bewaren der melkmonsters, die zoveel mogelijk iedere dag van de aangevoerde melk worden genomen. Door middel van pekelaccumulatoren is het mogelijk deze kast af te koelen en zodoende de monsters onder gunstige omstandigheden te bewaren.

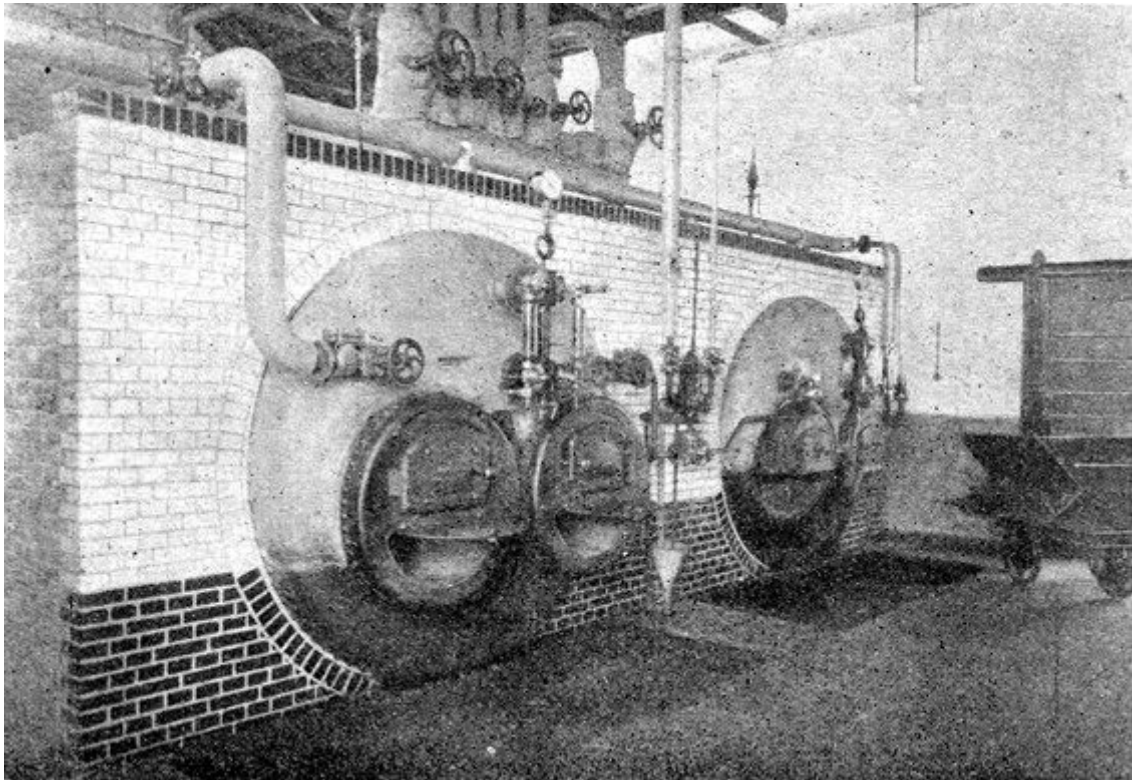
Karn- en Centrifugelokaal. In dit lokaal zijn opgesteld twee karnkneders met een ton-inhoud van 4000 L. ieder, karncapaciteit circa 1600 L. Het lag oorspronkelijk in de bedoeling de beide karnknedres uit het oude bedrijf, die van 1914 dateerden, over te brengen naar het nieuwe. In aanmerking genomen echter de gebruiksduur en de nu juist niet geruisloze beweging dezer karns, is er ten slotte de voorkeur aan gegeven nieuwe aan te schaffen met wormwiel, en daarvoor geruisloze aandrijving.

Verder bevinden zich in dit lokaal vijf ontromers, ieder met een uurcapaciteit van 5000 L. (de nieuwe zelfs met een nog grotere capaciteit) waarvan twee nieuwe en drie uit het oude bedrijf. In gewone omstandigheden worden regelmatig slechts drie tegelijk gebruikt, terwijl de beide andere voor reserve dienen.

Gewoonlijk wordt dus 15000 L. melk per uur verwerkt, een capaciteit, waaraan ook de andere werktuigen beantwoorden.

Machinekamer

Ketelhuis

Twee voorwarmers, aan weerszijden van de ontromers opgesteld, dienen voor het verwarmen der melk vóór het ontromen, terwijl de roompasteur en -koeler zijn opgesteld in de nabijheid der karnkneedmachines. Tevens vinden wij hier nog een zuurmelkpasteur, twee ondermelkpasteurs en de nodige melkpompen.

Boterpakkerij en koelkelder. Op de oostelijke zijde van het karn- en centrifugelokaal, aansluitende aan de ruimte waar de karns zijn opgesteld, bevinden zich de boterpakkerij en het koellokaal voor de boter. In het eerstgenoemde lokaal worden de vaten boter afgewogen en voor de verzending gereed gemaakt. Tevens vinden we hier een botervormmachine voor het afwegen en vormen der voor kleinverkoop bestemde boter.

Voor zoover de vaten boter niet direct worden verzonden, worden zij in het warme jaargetijde bewaard in het aangrenzende koellokaal, dat door middel van grote pekelaccumulatoren op een zeer lage temperatuur kan worden gehouden.

Roomzuurlokaal. Boven de beide hiervoor genoemde lokalen bevindt zich het roomzuurlokaal. Hierin zijn opgesteld vijf roomzuurbassins met een inhoud van ruim 1800 L. ieder. In de totaalinhoud van de bakken is een behoorlijke reserve aanwezig, doch ook het lokaal zelf biedt nog de gelegenheid twee à drie bassins bij te plaatsen.

Pomplokaal. Hier vinden wij den pekelbak en de condensator van de koelmachine, de eerste met een inhoud van circa 10.000 L., twee ontijzeringsreservoirs, een heetwaterreservoir en een bakje voor het condensatiewater. Verder een stoomwaterpomp met een uurcapaciteit van 25000 L. en een ketelvoeding- en pekelpomp. Voor de ontijzeringsinrichting zijn hier verder nog aangebracht twee luchtpompen.

In den pekelbak is een gelegenheid gemaakt voor het fabriceren van ijs, deels voor het eigen bedrijf, deels voor de slagters ter plaatse.

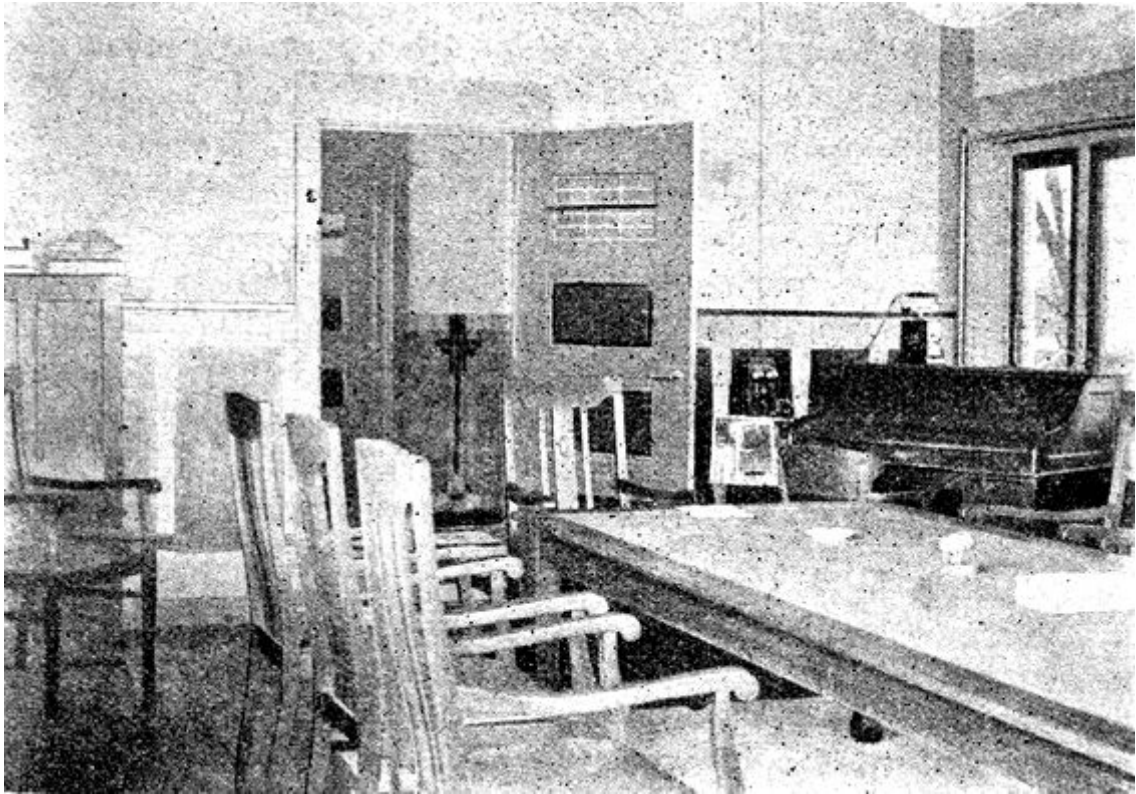
Machinekamer. Hierin is opgesteld een nieuwe stoommachine van 80 I.P.K., welke de drijfkracht levert voor het bedrijf.

Verder een koelmachine met een capaciteit van 50.000 cal. per uur en een centrifugaal-waterpomp met een vermogen van 25.000 L. per uur.

Had men in den aanvang gedacht de koelmachine uit het oude bedrijf naar het nieuwe over te brengen en daarbij een nieuw leidingnet te bouwen voor een koelmachine met groter capaciteit, het betrekkelijk geringe prijsverschil en de overweging dat de aanwezige koelmachine reeds bijna 20 jaren dienst had gedaan, deed besluiten ook in dit geval maar door den zuren appel te bijten en direct een nieuwe koelmachine aan te schaffen.

Ketelhuis. Hier vinden wij een nieuwe stoomketel met verwarmend oppervlak van 80 M². en een gebruikte ketel, daterende van het jaar 1921, met een V.o. van 62 M²., als reserve. Oorspronkelijk was men voornemens de grootste ketel uit het oude bedrijf als reserveketel in het nieuwe bedrijf over te brengen. Aangezien deze ketel reeds dateerde van 1901 en bovendien slechts een V.o. van 32 M². had, heeft men het ten slotte, gezien de grote kosten, aan de inmeteling verbonden, beter geoordeeld een grotere ketel aan te schaffen van jongeren datum.

Bestuurskamer. Dit lokaal, zich in het front van het gebouw bevindende, biedt zeer voldoende ruimte voor de bestuursvergaderingen. Bovendien doet het dienst als privé-kantoor voor den directeur. Verder vinden wij in het front van het gebouw, naast de bestuurskamer, de vestibule, vervolgens het kantoor en daarnaast het laboratorium.

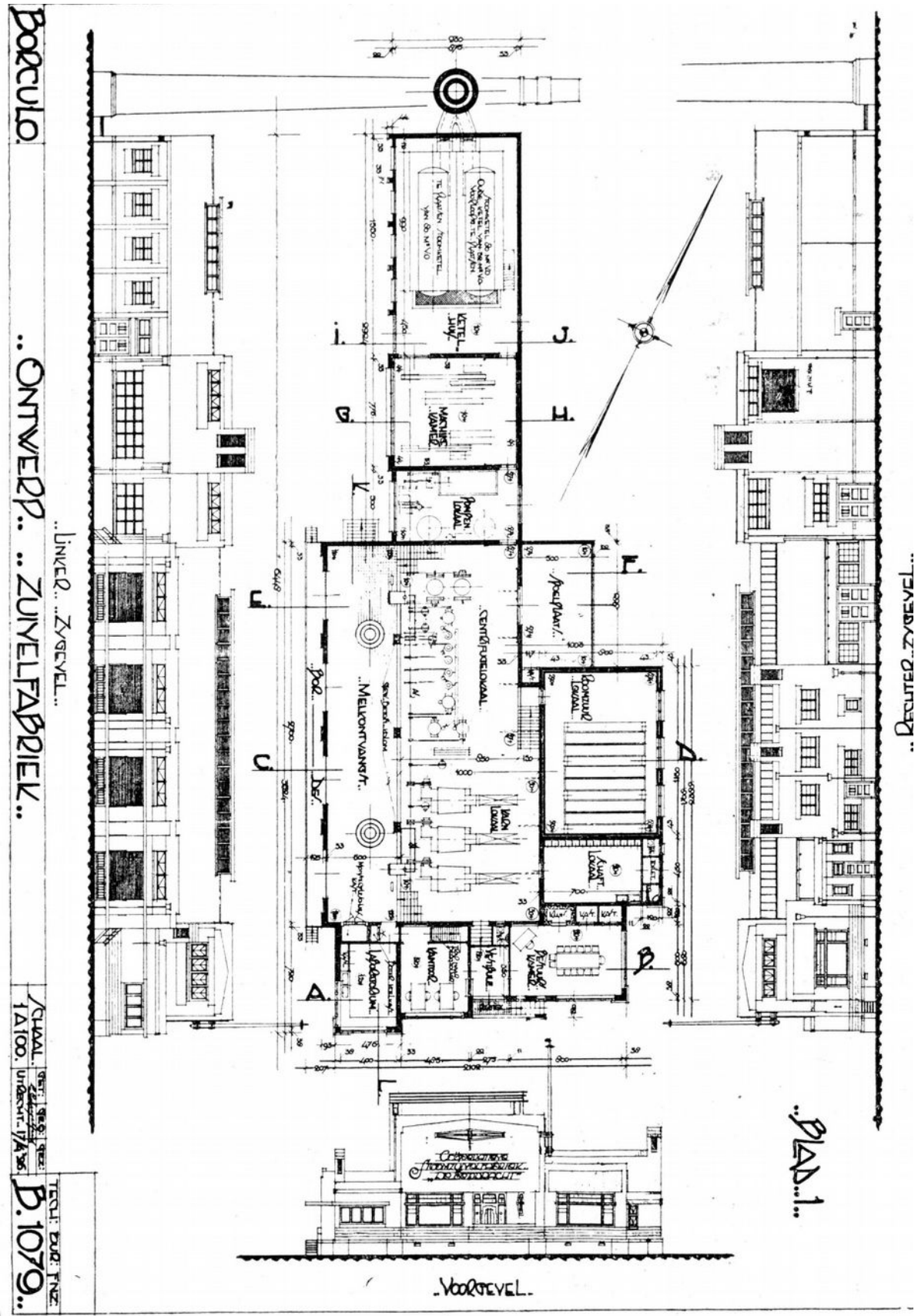

Bestuurskamer

Slotbeschouwing. Het gebouw, als geheel genomen, maakt een bijzonder goeden indruk en doet den ontwerper eer aan. Ook de afwerking, de indeling en de inrichting zijn zeer naar genoegen. Het nieuwe bedrijf voldoet dan ook in het gebruik uitnemend. De melk (ongeveer 9 mill. KG. jaarlijks) wordt thans bijna in de helft van de tijd, die daarvoor in het oude bedrijf benodigd was, ontroomd.

Verslag verg Coöp. Zuivelfabriek *de Eendracht*.

BORCULO. - 21 Maart. Gisteravond werd een algemene ledenvergadering van de coöp. Roomboterfabriek „*de Eendracht*” alhier gehouden in het hotel Wijers. Aanwezig of vertegenwoordigd waren 108 leden. Voorzitter was de heer **G. J. Griemelink**.

Naar aanleiding van ingekomen stukken werd besloten, zalf ter bestrijding van de runderhorzelplaag voor de helft van de kostprijs door de fabriek beschikbaar te stellen, met gebruiksaanwijzing.

Het voornemen, om ook deze zomer van half Mei tot begin September de melk weer op Zaterdagavond te ontvangen, vond algemene instemming bij de vergadering.

Uit het jaarverslag, uitgebracht door de directeur **A. H. Zwart**, bleek, dat de vereniging 449 leden telt; het gaf een overzicht over de gehouden vergaderingen, de toestand van het boerenbedrijf in het algemeen en van feiten uit het bedrijf der fabriek.

De balans vertoont de volgende activa: roerende en onroerende goederen *f*219.168, vorderingen *f*21975; voorraden *f*3877; kas *f*1178, effecten *f*4500; passiva: ledenkapitaal *f*56.199, vaste schulden (coöp. boerenleenbank) *f*145.587; lopende schulden (waaronder melkgeld en rijloon) *f*48.904; totaal *f*250.690 in bezittingen en schulden.

De melkaanvoer bedroeg **8.592.316** K.G. Grootste aanvoer op één dag 62.438 K.G., kleinste 15.047 K.G. Uitbetaald werd hiervoor *f*539.859, d.i. per 100 K.G. ***f*6,28** en omgerekend per 100 L. *f*6,47. Het melkvervoer kostte *f*40.068, d.i. per 100 K.G. 46⁵ ct.

Van de aangevoerde melk werd 165.360 liter als consumptiemelk verkocht en verder werd er 301.464 K.G. boter verkregen, die opbracht *f*608.922,(?) of per K.G. *f*2,02, welk bedrag behoudens de kosten van verpakking als geheel netto beschouwd kan worden. Boteropbrengst en vetgehalte, ongeveer 3,17 pct., zijn nagenoeg gelijk aan het vorig jaar.

In de vacatures van bestuursleden, ontstaan door de periodieke aftreding van de heren G. J. Dave en G. J. Berendsen (niet herkiesbaar) werd voorzien door de verkiezing van de heren G. A. Veldink te Haarlo en H. J. te Veldhuis Jzn. te Gelselaar.

Tot leden der financiële commissie werden benoemd de heren B. J. Th. te Grotenhuis te Noordijk (Neede), A. J. Voskamp te Gelselaar en J. H. Wilderink te Geesteren.

Het bestuur werd gemachtigd ten aanzien van het oude fabrieksgebouw die maatregelen te nemen, welke het nuttig zal oordelen; het terrein zal in elk geval eigendom der vereniging blijven.

Het voorstel van het bestuur, een „wegenfonds” te vormen, waarop jaarlijks *f*300 zal worden bijgeschreven, en hetwelk zal dienen tot het aanleggen of verbeteren van wegen in het werkgebied der vereniging (ook zandwegen) werd na stemming met flinke meerderheid aangenomen.

Bij de rondvraag dankte de voorzitter de aftredende bestuursleden voor het werk in het belang der fabriek verricht, in het bijzonder de heer G. J. Dave, die 31 jaren de functie van bestuurslid en secretaris vervulde. Onder algemeen applaus werd door de vergadering besloten de heer Dave een blijvend aandenken te vereren.

Verslag vergadering CZ. Borculo

BORCULO. - Onder leiding van de heer G. J. Griemelink werd gisteren de alg. vergadering van de Coöp. Roomboterfabriek alhier gehouden, waarin 103 leden aanwezig waren. Uit het verslag over 1928 bleek, dat de vereniging 448 leden telt.

Aangevoerd werd **8.547.545** K.G. melk, waarvoor *f* 544.367 betaald werd. (*f* 6,36⁷)

Van de aangevoerde melk werd 294.733 K.G. boter gefabriceerd; een klein deel der melk, 166.788 werd evenwel als consumptiemelk melk in Borculo verkocht.

De boter bracht ***f* 2,09** per K.G. netto op, behoudens de kosten van verpakking in derde vaten.

Per 100 K.G. melk werd 3.52 K.G. boter gemaakt; het vetgehalte bedroeg 3,12% (v.j. 3,17%).

In de eerste 9 maanden van het jaar was de boteropbrengst lager dan in 1927; waarschijnlijk deed de invloed van het slechte hooi tijdens de stalperiode, benevens die ontstaan door de herhaaldelijke overstromingen in sommige delen dezer gemeente, zich gevoelen.

Op de balans komen de gebouwen voor met *f* 123.000, terreinen *f* 7773, machines *f* 81.500.

Het ledenkapitaal bedraagt *f* 55.226, de schuld aan de Boerenleenbank *f* 143.420. Voor afschrijvingen is *f* 8000 uitgetrokken; het resterende kleine saldo is op nieuwe rekening overgebracht.

Tot bestuursleden werden gekozen de h.h. G. J. Dave en B. Th. te Grotenhuis. Aangenomen werd het bestuursvoorstel, om aan de leden die hun koeien op melkopbrengst doen controleren, een bijdrage van een gulden per koe toe te kennen, als die contróle naar genoegen van het bestuur heeft plaats gehad.

Besloten werd, voor *f* 1000 deel te nemen in het kapitaal der N.V. Geld. Ov. Exportslachterii

1930

De Graafschap Bode 1930-04-04

Verslag vergadering Coöp. roomboterfabriek Borculo

BORCULO. - In de algemene ledenvergadering der coöp. roomboterfabriek onder leiding van de heer **G. J. Griemelink**, werden tot bestuursleden gekozen de heren H. J. te Veldhuis A.Jzn. (vac. Griemelink), aftredend, niet herkiesbaar) te Geesteren; G. W. Berendsen (vac. E. Haselberg, aftredend niet herkiesbaar); en G. ten Roe te Neede (vac. B. Th. te Grotenhuis, ; overl.). De heer Griemelink werd uit de vergadering dank gebracht voor zijne toewijding als voorzitter.

Medegedeeld werd, dat de fabriek voor *f* 600 per jaar het afvalwater op het vloeiveld der gemeente mag lozen.

Jaarverslag, balans en exploitatierekening werden goedgekeurd. Uit het eerste blijkt, dat de vereniging 454 leden telt. Er werd **8.856.624 K.G.** melk aangevoerd en 312.795 K.G. boter gefabriceerd. Voor de melk werd *f* 6,34 per 100 K.G. uitbetaald, voor de boter *f* 2.04 per K.G. ontvangen. Het gemiddeld vetgehalte was 3,18 %.

Het jaarverslag geeft een gunstige beschouwing over het jaar 1929 en verwacht een ongunstig jaar 1930, waarin door opvoering van hoeveelheden en kwaliteit de landbouwer zo veel mogelijk uit zijn producten moet trachten te halen.

De balans wijst aan, dat de gebouwen en terreinen een boekwaarde van *f* 128.623 hebben, de machines van *f* 74.500. De afschrijvingen hierop bedragen ruim *f* 10.000. Uit de exploitatierekening blijkt, dat voor melk werd betaald *f* 564.656, voor onkosten, transporten, afschrijvingen, etc. *f* 99.341; er werd ontvangen voor boter *f* 634.395, volle melk *f* 21.988, room, spoeling, ondermelk, etc. *f* 7657. Het totaal der expl. rek. is *f* 66.4283, waaronder een batig saldo van *f* 40.

(Melding los van verslag): De melkprijs is hier verlaagd tot 11 ct. per L.,
de boterprijs tot *f* 1,85 per K.G.,
het brood 2 ct. per 8 H.G.

De Graafschap Bode 1932- 03-23

Verslag Coöp. Zuivelfabriek „De Eendracht”

BORCULO. - In de jaarvergadering van leden der Coöp. Roomboterfabriek, pres. de heer H. J. te Velthuis AJzn., werden jaarverslag, balans en resultatenrekening goedgekeurd. De vereniging telde 456 leden. Er werd in 1931 aangevoerd **9.149.749 kg** melk, waarvoor per 100 kg werd uitbetaald *f* 4,12 (v. j. *f* 5.17½).

Van de aangevoerde melk, voorzover niet als consumptiemelk verkocht, werd 324.253 kg boter verkregen, waarvoor per kg *f* 1,34 werd ontvangen. Vetgehalte 3.24 %.

Op de balans, met een eindbedrag van *f*228.847, komen gebouwen voor met *f*120.000, terreinen *f*7500, machines *f*72.000, na afschrijving van in totaal *f*5266. En onder de schulden: ledenkapitaal *f*52.932, leenbank *f*174.910.

De resultatenrekening, in debet en credit een eindbedrag van *f*474.253 aanwijzende, bevat o.a. de volgende cijfers aan de debetzijde: Melkgeld *f*378.167, diverse onkosten plus afschrijvingen *f*96.037, en aan de creditzijde: Boter *f*433.245, volle melk *f*29.454. room, pap, etc. *f*11.100, terwijl een voordelig saldo van *f*49 overblijft.

Tot bestuursleden werden gekozen de heren H. Scholten te Zwiep (Lochem), A. J. Lubberdink en J. Hietland te Geesteren.

Medegedeeld werd, dat door salarisvermindering van het personeel, en vrijwillige afstand van 5% van de aanneemsommen van het melkvervoer door de melkrijders op onkosten belangrijke besparingen verkregen werden

De Graafschap Bode 1932-11-11

BORCULO.

— Bij de tweejaarlijksche aanbesteding der melkritten voor de coöp. zuivelfabriek alhier, bedroeg de totale aannemingssom *f* 69.50 per dag. Thans wordt hiervoor *f* 97.59 betaald. Er zijn enkelen onder de aannemers, die met hun paard en wagen nog geen 25 cent per uur kunnen maken. Er was zeer veel lust om in te schrijven. Het tegenwoordig bedrag geldt sinds Februari, toen in onderling overleg de oorspronkelijke aannemingssom van *f* 102.66 met ongeveer 5 % werd verminderd. De aanbesteding omvatte 40 ritten.

De Graafschap Bode 1933-03-15

Verslag vergadering Coöp. Roomboterfabriek Borculo

BORCULO. Maandagavond werd de jaarvergadering van leden der Coöp. Roomboterfabriek alhier gehouden. Aanwezig waren ongeveer 100 leden; voorzitter was de heer H. J. te Velthuis Jzn.

Balans met resultatenrekening en Jaarverslag werden onveranderd vastgesteld. Uit deze stukken vermelden wij, dat de balans sluit met een totaal van *f*228.393. Onder de activa komen gebouwen en terreinen voor met *f*124.500, machines *f*66.500. Onder de passiva: ledenkapitaal *f*51.730. De resultatenrekening, in debet en credit met *f*409.160 sluitend, geeft aan, dat er voor melk is uitbetaald *f*319.491 ; de onkosten bedroegen *f*89.668; voor afschrijvingen op de activa was beschikbaar *f*11.361. Voor de gefabriceerde boter werd *f*379.988 ontvangen; aan voile melk werd *f*20.938 en aan room, pap, etc. *f*7.976 ontvangen.

Het jaarverslag vermeldt een ledental van 449; er werd **9.186.261 kg.** melk aangevoerd (vorig jaar 9.149.749) en 321.635 kg. boter gefabriceerd; het gem. vetgehalte bedroeg 3,2 pct.; per

kg werd pl.m. f 1,20 ontvangen.

Tot bestuursleden werden gekozen de heren J. W. ten Cate, F. J. Ordelman en N. Holstege. Medegedeeld werd, dat de fabriek, het melkventersbedrijf te Neede aan een fabriek in de buurt had verkocht, om een Currentiestrijd ter plaatse te ontgaan. Inmiddels is deze strijd te Borculo uitgebroken, die een melkprijs van 5 ct. per Liter tengevolge heeft.

Op aandringen van meerdere leden werd besloten na te gaan of er reden is, de lonen van het fabriekspersoneel andermaal te verlagen; hiertoe zullen dergelijke regelingen aan zuivelfabrieken van dezelfde omvang als de Borculo vergeleken worden.

Niettegenstaande het bestuur er niet voor was, werd besloten, te zijner tijd verschil te maken in uitbetaling der melk, geleverd door leden en door niet-leden der vereniging, om zó een prikkel te verkrijgen, die de toetreding van leden kan bevorderen.

DGB 1936-02-19

De Graafschap Bode 1936-02-19

BORCULO.

Jaarvergadering Coöp. Zuivelfabriek.

— Dinsdagavond werd in het Hotel „Stad-Borculo” de jaarvergadering van de Coöp. Zuivelfabriek alhier gehouden, onder voorzitterschap van den heer H. Scholten. Aanwezig waren 237 leden. Het jaarverslag werd voor kennisgeving aangenomen, terwijl balans en resultatenrekening goedgekeurd werden; niemand vroeg naar aanleiding hiervan stemming. Het bestuur stelde voor in het vervolg op de maandelijksche afrekening van nieuw toetreden leden over 5 jaar 10 cent per 100 kg door dat lid geleverde melk in mindering te brengen als extra bijdrage in de afschrijving op gebouwen en machines. Uit de vergadering werd voorgesteld, deze kortweg op 15 cent te bepalen, hetgeen met groote meerderheid aangenomen werd. Als gevolg van de aanneming van dit voorstel werd nu verder besloten, van iederen melkleverancier niet lid een bedrag van 20 cent per 100 kg geleverde melk in mindering te brengen.

gen. Het bestuursvoorstel had dit op 15 cent bepaald. Zooals wij reeds eerder me'dden, zullen de leden der coöperatie 15 cent per 100 kg betalen per 100 kg melk, in de 5 voorgaande jaren geleverd. De heer A. Haseberg te Heune, en H. W. Scholten te Dijkhoek werden tot bestuursleden gekozen en de heer W. Marsman te Geesteren tot lid der commissie voor het nazien der administratie.

Verslag buiteng. Verg. Coöp. Roomboterfabriek Borculo

BORCULO.- Maandagavond werd in het hotel „Stad-Borculo” een buitengewone ledenvergadering der Coöp, Boterfabriek alhier gehouden, onder leiding van de heer **H. Scholten**. Aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht waren 234 leden.

De voorzitter opende de vergadering met een kort welkomstwoord en deelde verder mee, dat deze buitengewone ledenvergadering bijeengeroepen was naar aanleiding van de pogingen, die de eigenaar ener zuivelfabriek te Rijssen heeft gedaan, om n.l. niet-leden melkleveranciers der Coöp. Fabriek over te halen de melk naar Rijssen te leveren. In de algemene verg. van 18 Febr. is besloten, dat de niet-leden melkleveranciers eveneens zullen bijdragen in een extra-afschrijving op fabrieksgebouw en machines. Dit heeft enige ontstemdheid bij een deel dezer leveranciers gewekt, waarvan de Rijssense fabriek partij wilde trekken. Het bestuur der Coöp. heeft evenwel hierin aanleiding gevonden, nogmaals de voorwaarden voor toetreding van nieuwe leden en die voor niet-leden onder het oog te zien en kwam tot de conclusie, dat de besluiten der alg. verg. van 18 Febr. j.l. gewijzigd dienen te worden. Daarom werden de volgende voorstellen ingediend:

- a) Nieuw-toetredende leden zullen gedurende 5 jaar 7½ cent per 100 kg geleverde melk in de extra-afschrijving op geb. en mach, bijdragen.
- b) Niet-leden melkleveranciers betalen op dezelfde wijze 15 cent per 100 kg.
- c) De leden betalen jaarlijks 5 % hierop wordt afgeschreven. Op die wijze kan de ontstane vordering op de leden in 10 jaar bedelgd zijn. Van het aandeel in deze vordering betaalt men 4 % rente, welke rente geleidelijk vermindert in verbind met de jaarlijkse aflossingen.

Al deze voorstellen werden na bespreking zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Alleen bij punt c werd opgemerkt, dat men evengoed het gehele bedrag der extra-afschrijving uit de exploitatierekening zou kunnen halen, welke opvatting krachtig door de heer Zwart, directeur, bestreden werd, daar dan de gehele extra-afschr. niet aan het doel zou beantwoorden. De door een paar leden te berde gebrachte opmerking vond geen bijval. In zijn slotwoord dankte de voorzitter voor de aangename wijze waarop de kwestie was behandeld en te eensgezindheid, waarmee de bestuursvoorstellen werden aangenomen.

De Graafschap Bode 1936- 05-08

BORCULO.

Melklevering aan een particuliere fabriek in Overijsel?

— In den laatsten tijd zijn in de omgeving verschillende vergaderingen gehouden van veehouders, in verband met de mogelijkheid, aan een particuliere **zuivelfabriek** in Overijsel melk te leveren, welke dan zonder korting betaald zou worden. Men zal zich herinneren, dat de coöp. **zuivelfabriek** alhier onlangs besloot, ook van de niet-leden leveranciers eenige bijdrage in een afschrijvingsfonds te vorderen. Van de zijde der plaatselijke fabriek is eveneens met de betrokken leveranciers vergaderd, om de zaak nog eens te bespreken. Naar wij vernemen, wordt binnenkort de melk van ± 150 koeien naar de Overijselse fabriek geleverd.

Verslag Ledenvergadering Coöp. Zuivelfabriek Borculo. Maatregel nodig ter voorkoming van weglopende leveranciers uit Neede

BORCULO. Vrijdagavond werd in het hotel „Stad-Borculo” een ledenvergadering van de Coöp. Zuivelfabriek alhier gehouden, die onder leiding van de heer **Scholten** stond. Deze vergadering was bijeengeroepen ter bespreking van de kwestie over melkleverantie aan particuliere zuivelfabrieken, waartoe een aantal leveranciers van de coöp. fabriek alhier wilden overgaan, indien de onlangs genomen beslissing, waarbij nieuw toe te treden leden 7½ cent per 100 k.g. geleverde melk moeten bijdragen en een afschrijvingsfonds voor gebouwen en machines, herzien werd. De bedoelde leveranciers wilden wel als lid toetreden, maar niet mee aansprakelijk gesteld worden voor de oude schuld der fabriek.

De heer Jonkman, Secr. van de GOZ. heeft te Neede een vergadering van niet-leden geleid, om met hen de stand van zaken te bespreken.

De directeur de heer A. H. Zwart gaf nu een uiteenzetting van de toestand, en deelde mee, dat er een schrijven van talrijke niet-leden leveranciers was ingekomen, waarin deze hun standpunt als bovenvermeld te kennen gaven. Zij wensten dus wel bij te dragen in een afschrijvingsfonds, nadat de eigendommen der fabriek gewaardeerd zijn op plm. f 112.000.-. Na uitvoerige bespreking werd dit met 245 tegen 119 stemmen goedgekeurd, door welke belangrijke beslissing het gevaar, dat vele melkleveranciers de zuivelfabriek alhier zouden verlaten - vooral zijn deze woonachtig onder Neede - wel afgewend zal zijn.

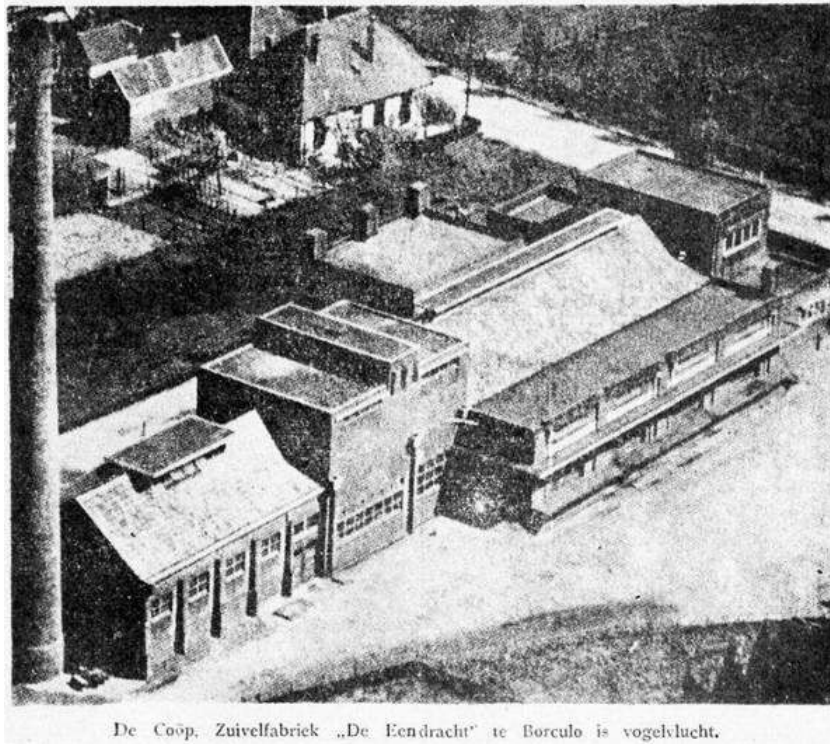
De Graafschap Bode 1936-07-03

BORCULO.

— Niettegenstaande onlangs met de niet-leden melkleveranciers der coöp. zuivelfabriek overeenstemming werd bereikt, zoodat zij niet over zouden gaan tot levering aan particuliere fabrieken, hebben per 1 Juli toch een 40-tal in het noorden van het werkgebied der coöp. fabriek alhier, deze levering gestaakt en zijn naar de zuivelfabrieken in Overijssel overgegaan.

Het veertigjarig jubileum der Coöp. Stoomzuivelfabriek „De Eendracht” te Borculo 1899 – 1939

De heer A. H. Zwart ook 40 jaar directeur.

HET is Maandag 22 dezer 40 jaar geleden, dat het bedrijf dezer fabriek in werking gesteld werd.* Het initiatief voor de oprichting er van werd door het Bestuur van de afdeling Borculo der *G.-O. Mij. van Landbouw* genomen, waarvan toen notaris J. H. Wijers voorzitter was. Er bleek niet veel animo te bestaan, terstond na het horen ener daartoe dienende lezing van de heer **G. J. Bieleman** uit Vorden, om tot oprichting van een coöp. zuivelfabriek over te gaan, maar het actieve Bestuur der Afdeling, de heren Wijers, G. P. Schey en G. J. Dave (Lubberdink) bleef in die richting werken, zodat in de loop van 1897 de vereniging tot stand kwam. Er waren een 600 aandelen á *f*25 geplaatst. De eerste bestuurders werden in de vergadering van 12 April 1897 gekozen. Daarvan werden de heren E. Kluvers Hzn. voorzitter, G. J. Dave (Broeker) secretaris en C. T. W. Francken penningmeester.

Spoedig werd nu ook een directeur benoemd, waartoe uit een groot aantal sollicitanten de heer A. H. Zwart benoemd werd, toenmaals in dezelfde functie aan de Woldjer Stoomzuivelfabriek te Hellum (Gr.).

De heer Dave op „Broeker” te Geesteren fungeert nog als bestuurslid en was bijna al die jaren secretaris van het Bestuur. Het is dus ook voor de heer Dave, die zijn functie op zeer verdienstelijke wijze heeft vervuld, een Jubileum. De heer Zwart heeft de fabriek onder zijn leiding

zien groeien en zien ontwikkelen tot het flinke, op moderne leest geschoeide bedrijf, dat daar nu staat aan de Needscheweg.

Zo is dus de 22e November van dit jaar eveneens een jubileum voor de leider der fabriek, die natuurlijk verschillende „ups and downs” in de loop der zaken heeft meegemaakt, maar voor wien het toch een aangename gedachte moet zijn, wanneer hij bedenkt, wat er uit het onaanzienlijke gebouwtje aan het spoorwegemplacement in die 40 jaar gegroeid is onder zijn directie. Wij herinneren er aan, dat bij het 25-jarig jubileum van de heer Zwart, die ook op ander terrein zich zeer verdienstelijk maakte, dit door de Regering erkend is door middel van de hem toen verleende onderscheiding van Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Enige belangrijke cijfers.

In 1898 werd 1.825.096 liter melk aangevoerd, waarvoor f 55.177 werd uitbetaald. Elk jaar steeg deze hoeveelheid, zodat reeds in 1901 een plan voor vergroting van het gebouw en verbetering van de inrichting werd uitgevoerd, dat f 24.000 kostte, een bedrag, even hoog als de eerste stichtingskosten! Het echt Hollandsche spreekwoord „de kat uit de boom kijken”, was blijkbaar alleszins op zijn plaats in 1897. Telkens werden nieuwe werkmethodes toegepast en nieuwe vindingen ingevoerd, zodat het bedrijf met zijn tijd mee kon gaan. In 1924 was de aangevoerde hoeveelheid melk tot 7.576.226 kg gestegen; de ruimte der bouwen, noch de inrichting voldeden meer aan de eisen des tijds. Een nieuw gebouw moest er komen.

Het was de verwoestende cycloon van 10 Aug. 1925. die eigenlijk de knoop doorhakte. Toen was de fabriek zó beschadigd, dat herstel in de ouden vorm eigenlijk weggeworpen geld geweest zou zijn. Er werd dus een noodherstel aangebracht, terwijl de fabrieken in de buurt hulp boden door de melk der leveranciers in haar bedrijven te verwerken. In 1926 is het moderne gebouw gezet, waarin op 20 April 1927 het bedrijf in werking gesteld is.

Nog enige cijfers mogen hier volgen, die duidelijk de grote betekenis ener bloeiende zuivelfabriek voor de landbouw in haar werkgebied in het licht stellen.

Tijdvak:	Melkaanv. in kg:	Uitbetaald melkgeld:
22 Nov. 1897-eind 1902	18594153	f 622.786
1903-1907	26573064	f 956.742
1908-1812	30526033	f 1.225.077
1913-1917	36384387	f 1.921.095
1918-1922	27168334	f 2.332.001
1923-1927	39739178	f 2.656.251
1928-1932	44801477	f 2.282.021
1933-1937	47165368	f 1.783.770

De getallen uit het tijdvak 1918-1922 weerspiegelen duidelijk de invloed der beide laatste oorlogsjaren. De getallen der laatste periode zijn geschat wat Nov. en Dec. 1937 aangaat.

En zó snel schrijdt de techniek voorwaarts, dat nu reeds een deel van de installatie van verouderd type is! De melkaanvoer, volgens bovenstaand lijstje ongeveer 10 miljoen kg per jaar, kan echter dagelijks vlug verwerkt worden.

De lage boterprijzen waren oorzaak, dat er **in de crisisjaren** niet zoveel op gebouwen en machines kon afgeschreven worden als wenselijk was, terwijl er door de daling der materiaalprijzen een wanverhouding tussen de balans- en de werkelijke waarde van de gebouwen en machines ontstond. De maatregelen, genomen om in dit euvel te voorzien: bestonden in extra bijdragen van leden en niet-leden-melkleveranciers.

Dit is dan tijdelijk een van de „downs” geweest, die de vereniging gekend heeft, want zij waren oorzaak dat enkelen hun leverantie opzegden, om elders te leveren. Ondertussen is dit verlies weer goedge maakt door de toetreding van vele niet-leden als lid, terwijl de balanspositie der fabriek nu gezond is.

Zo is er dus alle reden, om met opgewektheid het 40-jarig bestaan onzer Boterfabriek te herdenken.

Dit zal a.s. Maandagmiddag geschieden in een receptie, welke het Bestuur houdt in Hotel „Weggemans” waarbij dan tevens de beide persoonlijke jubilea worden herdacht van den heer G. J. Dave op „Broeker” en de heer A. N. Zwart.

Ieder, die belangstelt in deze herdenking, is a.s. Maandag welkom.

* Merk op dat er daarvoor ook al een fabriekje was geweest!.....mogelijk een margarinefabriek?

De Graafschap Bode 1937-11-24

Het 40-jarig jubileum-receptie van de Boterfabriek te Borculo.

In de zalen van Hotel „Weggelaar” hield het bestuur der Coöp. Zuivelfabriek „De Een-dracht” alhier Dinsdagmiddag receptie ter herdenking van het fabrieksjubileum en tevens van de persoonlijke jubilea der heren A. H. Zwart, directeur en G. J. Dave, bestuurslid.

Toen om half drie de eerste bezoekers hun opwachting kwamen maken, waren er al tal van bloemenmanden opgesteld, die door verschillende corporaties en particuliere gezonden waren.

Steeds groeide de bezoekersstroom; er waren zeer veel autoriteiten uit de zuivelwereld, collega's van de heer Zwart, besturen van zuivelfabrieken uit de omtrek en het meest natuurlijk lede der fabriek. O.a. merkten wij op de heren **Dr. L. T. C. Schey**, rijkszuivelconsulent voor N.-Holland, de zoon van wijlen dokter G. P. Schey, een der oprichters van de fabriek en Hylkema, consulent voor deze provincie.

Tegen 4 uur verscheen het gemeentebestuur, **de burgemeester, de heer M. van Welie**, verkreeg nu het woord tot het houden van een toespraak, waarin hij ongeveer het volgende naar voren bracht.

Uit het bestuur der boterfabriek, dat heden zijn 40-jarig jubileum viert, hebben enkele personen zich onderscheiden, waarom de heer Van Welie tot hen een bijzonder woord wilde rich-

Leeuwarder Courant 1925-09-08

De stormramp.

De schattingcommissie voor de stormramp-schade te **Hengelo** heeft de aangerichte schade geschat op f 75,300.

De collecte te 't Meer bij Heerenveen ten bate van de slachtoffers van de stormramp heeft f 145 opgebracht.

De leden van de Coöp. **Zuivelfabriek** te Luinjeberd hebben f 500 bijeengebracht voor het stormschadefonds ten behoeve van de Coöp. Zuivelfabriek te Borculo.

ten. Spr. deed dan uitkomen, welke een belangrijke functie de directeur van een fabrieksonderneming vervult.

Toen 40 jaar geleden de landbouwer de boterfabricage overdeed aan de fabriek, zodat hij nu slechts melkleverancier is, namen meteen alle aangeslotenen het risico op zich of de fabriek goed zou functioneren. Een bestuur kan wel uit vertrouwensmannen samengesteld zijn en op de financiële leiding contróle uitoefenen, het is toch de directeur, die voor de goede gang van zaken zorgen moet. Verder herinnerde spr. er aan, dat 40 jaar geleden de oprichters hun spaarpenningen in de nieuwe onderneming moesten steken, bankkapitaal werd nog niet verstrekt. Dit alles toont duidelijk aan, welke grote verantwoordelijkheid de heer Zwart op zich nam.

Zich tot de heer Zwart richtend constateerde de burgemeester, dat deze „*De Eendracht*” tot een florerende instelling heeft gemaakt, waarop Borculo trots mag zijn. Verder getuigde spr. van het organisatietalent van de heer Zwart, die gaarne dit ten goede doet komen aan allerlei verenigingen op plaatselijk gebied. Daarom, aldus spr., heeft het gemeentebestuur besloten U een stoffelijk blijk van erkentelijkheid te schenken en wel de gouden eremedaille der gemeente, met bijbehorende oorkonde, het opschrift daarvan luidt: „*Uit hoofde van verdiensten voor de gemeenschap schenkt het gemeentebestuur van Borculo de heer A. H. Zwart de medaille der gemeente in goud*”.

(Langdurig applaus).

De energieke directeur, de heer A. H. Zwart.

Daarna richtte de burgemeester zich tot de heer G. J. Dave en begon met in de herinnering terug te roepen, hoe moeilijk het bestaan voor de landbouwers op het eind der 19e eeuw was, en dat het nog moeilijker was, iets uit het bedrijf opzij te kunnen leggen. De f25000, die de eerste bouw der fabriek kostte, moest uit de spaarpotten der boeren komen, wat de verdienste der oprichters nog scherper doet uitkomen, bankcrediet bestond voor dergelijke ondernemingen nog niet. Van het driemanschap, dat 40 jaar geleden doorzette, de heren Notaris Wijers, Dokter G. P. Schey en G. J. Dave, is alleen de laatste nog in leven en nog gaan hem de zaken der vereniging alleszins ter harte. Zijn 40-jarig bestuurslidmaatschap werd een paar maal door verplichte aftreding onderbroken, maar daarna koos men hem steeds weer in de bestuursfunctie. Ook de heer Dave wenste het gemeentebestuur de gouden eremedaille te schenken.

(Langdurig applaus).

Diverse sprekers.

Vervolgens spraken de heren Van Hengel, uit Achterveld (Barneveld) namens de Geld.-Ov. Bond van Coöp. Zuivelfabrieken (GOZ.); de heer Neef, uit Markelo, voor de G. O. C. Zuivelverkoop, bij verhindering van de voorzitter daarvan, de heer Tj. Wassenaar, die ernstig ziek is en ir. A. Hylkema, rijkszuivelconsulent. Alle sprekers huldigden de beide jubilarissen, terwijl de heer Hylkema daaraan de opwekking vastknoopte, dat de zuivelindustrie er steeds naar zou streven een kwaliteitsproduct te leveren, om in de concurrentiestrijd met andere landen succes te kunnen boeken.

Hierop dankte de heer Zwart de sprekers. De burgemeester verzekerde hij, dat hij het werk voor de gemeenschap als iets vanzelfsprekends deed; hij dankte hem voor de aangename sa-

menwerking op dit gebied. Tot de andere sprekers zich richtend, zei de heer Zwart dat hij ook aan de belangen der grotere organisaties voor de zuivelindustrie zijn krachten had gegeven, omdat hij ook daar de voor de landbouwende stand iets meende te kunnen bereiken. Met een woord van dank aan de schenkers der bloemen eindigde spr.

Toch was de toesprakenrij nog niet gesloten.

Namens de *Bond van Directeuren* hield de heer Koopmans uit Heerde een zeer hartelijke toespraak tot beide jubilarissen, vooral tot de heer Zwart en bood hem als geschenk „Rimen en Tetsjes”, van B. Halbertsma aan.

De heer K. Zwart las een aardig gedicht in dialect voor, dat de geschiedenis der boterfabriek behandelde. Mej. Marie te Vethuis complimenteerde namens de Bond van Oudl. b. h. Landbouwhuishoudonderwijs, de heer Tiessink namens de B. O. G.

Nu nam de heer H. J. te Velthuis AJzn., de voorzitter der vereniging het woord, voor een korte toespraak bij de aanbieding van geschenken namens het bestuur: een gouden horlogeketting aan de heer Zwart, een rijwiel aan de heer Dave.

De heer Vreeman, adj.-directeur, sprak het bestuur toe namens het personeel en gewaagde van de uitmuntende verstandhouding tussen dir., bestuur en personeel. Hij schonk een fraai portret van de heer Zwart aan voor de bestuurskamer namens het personeel; de heer Dave een bloemenmand en de heer Zwart een gouden vulpen. Zeer getroffen door al deze huldeblijken dankten de jubilarissen.

Ten slotte sprak nog de ere-voorzitter der Larensche fabriek, de heer J. Vrieling, die de moeilijkheden uit de oprichtingstijd en de verdiensten der initiatiefnemers nog eens naar voren bracht.

Tegen zes uur was de druk bezochte feestelijke bijeenkomst geëindigd.

Deventer Courant 1938-03-17

PLAATSELIJK NIEUWS

Borculo

Coöp. boterfabriek „De Eendracht”.

— Woensdag werd de jaarvergadering van de boterfabriek „de Eendracht” gehouden, onder leiding van den heer H. J. te Velthuis A.Jzn. De jaarstukken werden goedgekeurd. De vereeniging telt thans 505 leden. Er werd 9.913.036 k.g. melk ontvangen, en 365.333 k.g. boter gefabriceerd. Volgens de exploitatierekening was f 7173 beschikbaar voor afschrijving op gebouwen en machines, die nu voor f 64000 en f 22981 te boek staan. Voor de melk werd f 448.883 uitbetaald.

De heeren W. Bisperink te Haarlo en G. J. Berendsen te Gelselaar werden tot bestuursleden gekozen. Na een lezing van ir. Posthumus uit Zutphen, over de wens-

schelijkheid van georganiseerde tuberculosebestrijding onder het rundvee werd een bestuursvoorstel aangenomen, waarbij f 0.40 per onderzocht rund beschikbaar wordt gesteld voor dit doel.

De Graafschap Bode 1943-05-07

BORCULO.

— Indien het „Bedrijfschap Zuivel” zijn goedkeuring geeft, wordt de Coöp. **Zuivelfabriek** „de Bosheurne” (gem. Laren) opgeheven, volgens een besluit der ledenvergadering. Het overgrootste deel sluit zich aan bij de fabriek alhier, en de rest bij de **zuivelfabriek** te Ruurlo. Het bedrijf blijkt niet meer rendabel te kunnen werken.